

Miért lett Isten emberré?

Tudjuk, mi várt rá: szükségszállás. A hely, ahová születése után letették, az ókori idők és szokások szerinti istálló kőtetője, kővályúja volt. Az is másé.

2. oldal

Jogos ítélet, jogszerű kegyelem

A teológia is és a filozófiai is időről időre kísértést érez, hogy megmagyarázza, vagy éppen igazolja a felfoghatatlan titkot és csodát, Isten megjelenését e világban.

5. oldal

Beszéljünk erről is

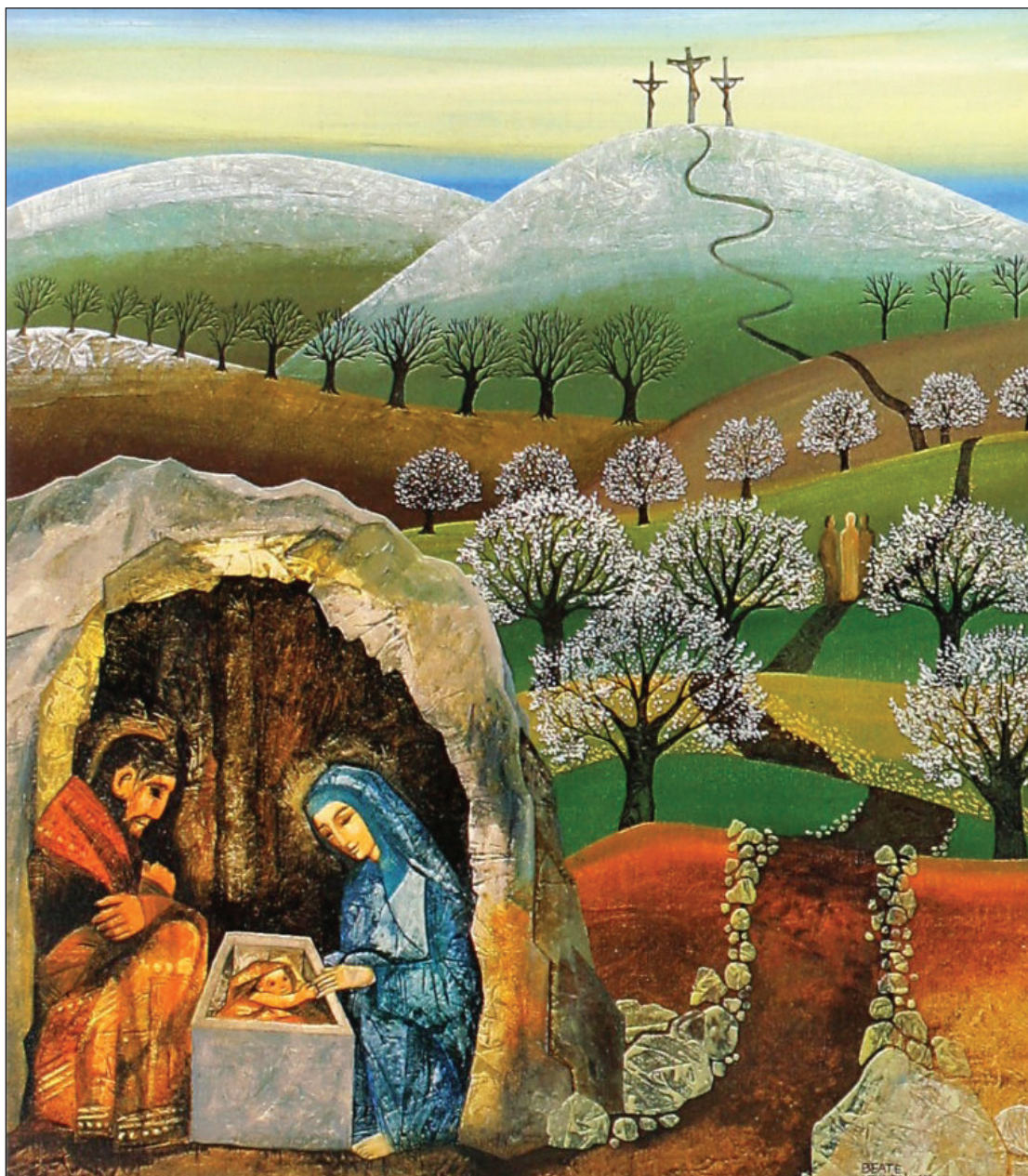
Egyre több lelkipásztor várja összeszortorokkal a karácsonyt: sok szolgálat, programok, ünnepély, csomagok, rohanás. Kinek jutott, kinek nem jutott csomag?

9. oldal

HARANGSZÓ

A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET GYÜLEKEZETI LAPJA • 2016. DECEMBER 27. ÉVFOLYAM 23-24. SZÁM

Akik önmaguk foglyai

Van, aki nem alkalmazkodik a társadalomban elfogadott viselkedési szabályokhoz, furcsa reakciói pedig értetlenséget váltanak ki. Sok idő után ébredhet fel a gyanú, hogy a különös ember autista lehet.

9. oldal

Hogy lehet gyászolva ünnepre készülni?

A legfájdalmasabb, amikor egy számkra kedves személyt veszítünk el. A gyász lelki feldolgozásáról szóló kérdésekre Várna Gyöngyvér pszichológus válaszolt.

12. oldal

Mi lesz veled magyar nyelv?!

A keresztyén ember hűsége az anyanyelvére is vonatkozik. Vajon részévé válnak-e a nyelvnek az idegen, sehogy nem hangzó szavak csak azért, mert gyakran használjuk őket? Ezekkel a nyelv nem gazdagodik, mi viszont annál inkább szegényedünk.

15. oldal

ÁLDOTT KARÁCSONYI ÜNNEPEKET!

Tegyetek tanítványokká minden népeket!

Ha nem csak Jézus elhívott 12 tanítványa a tanítvány, akkor hogy lehet tanítvánnyá válni? Egyáltalán: mit jelent a tanítványság a hívő ember életében?

A tanítványsággal kapcsolatban két megközelítés létezik: az egyik a történelmi kor fényében azt kutatja, hogy hogyan élték mindennapjaikat Jézus és tanítványai, hogy abból kiindulva határozza meg a tanítványságot mint életformát és magatartásformát; míg a másik a keresztyén élet sajátosságait figyelembe véve igyekszik körülírni, hogy milyen is legyen egy tanítvány abban a korban, amikor él.

A mindenkori tanítványok tisztelték és csodálták mesterüket bölcsessége, üzenete, tanítási- és életstílusa miatt. Rendszerint a tanítványok ezen ismérv alapján választották meg mesterüket, aki mellé önként és fizetség fejében szegődve a mindennapokban ellesték a „szakmát”. Jézus már ebben is újat hozott! Nemcsak eredeti törvényértelmezésével és -magyarázatával hívta fel magára a figyelmet, de azzal is, hogy egyszerre mindenkit tanítványaként kezelt (pl. Hegyi beszéd), miközben elhívott tanítványai is voltak. Tanítványai pedig egyszersmind „munkatársai” is voltak, de nem hagytak fel eredeti foglalkozásukkal sem.

Jézus követése ugyanis jóval több mint oktatás-tanulás! Olyan kapcsolat, ami átalakítja, felszabadítja és erővel tölti fel a tanítványt. A görögök különbnek tartották magukat minden más népnél. Barbároknak hívták őket, akiknek idegen nyelvét nem értették (innen a szóismétlő dadogás). Jól elhatárolták magukat tőlük, mert felsőbbrendűnek tartották magukat.

Tanítványnak lenni kiváltság! A tanítvány más, mint a világ (nem-tanítvány), de nem felsőbbrendű.

Megkülönböztetettsége abban van, hogy ő kiválasztott és elhívott ember. Mégpedig nem akármire, hanem arra, hogy mások elé élje az evangéliumot! Életforma ez, közösség-vállalás és kereszt-hordozás.

A mai tanítvány nem sokban különbözik az akkoritól. Bár az elhívás formája és a tanítás módja mindig korfüggő (akkor példabeszéd – ma prédikáció), de tartalma örök és változhatatlan: „Kövess engem!” Válaszolni erre a hívásra egyszeri elhatározás, de örök elköteleződés!

TOKÁR SÁNDOR

Miért lett Isten emberré...

„Az igazi világosság, amely megvilágosít minden embert, már eljött a világba. A világban volt, és a világ általa lett, de a világ nem ismerte meg őt. Az övéi közé jött, és az övéi nem fogadták be őt. De mindazoknak, akik befogadták, akik hisznek az ő nevében, hatalmat adott, hogy Isten gyermekeivé legyenek.” (Jn 1,9-12)

Nem azért lett Isten emberré, hogy erre hivatkozva aztán gonoszul az ember Istenné akarjon lenni, hanem azért, hogy a bűn éjszakájában, a vacogató szeretetlenség földjén a Testet Öltött Isten segítségével emberré legyen, felegyenesedjék a megváltás és a megszentelődés erőinek segítségével, s lelkében meleget árasztó szent tüzek lobbanjanak föl.

Nem véletlen az sem, hogy hallelujás énekeink között találunk olyat, amit Kárpát-mence-szerte, széltében-hosszában énekelnek a csodálkozó lelkek: „Miért, hogy Őt, kit angyaléneke dicséret, Kitöltötte ránk szerelme kincseit? Vagy mint a pásztor: elveszett után járt, Elmémme fel nem foghatom, miért? De azt tudom, hogy Máriától származott, hogy Betlehemben jászolágya volt. Hogy Názáretben élt és ott volt otthona. Ím, így jött el Ő, a világ Megváltója”. Hogyan sejtethjük meg, fejthetjük föl a titok értelmét? Úgy, hogy imádkozó, kérdő lélekkel próbálkozunk vele.

FELISMERNI AZ ELRENDELT IDŐT

A karácsonyi történetben Lukács leírása szerint (2,8-20) valóságos angyaljárást látunk, hatszor van szó néhány versen belül az Úr angyaláról és az angyali seregekről, a fényes lelkekről. Éjszaka kellős közepén jártak-keltek ég és föld, menny és a betlehemi pásztorok, az Úr szíve és az egyszerű emberek, pásztorok, József és Mária, az Atya és Fia között. Nagyon gazdag és gazdagító, kegyelemteli, istenesen „sűrű” éjszaka volt az, valóban szent éjszaka. Isten elhozta a kellő, az alkalmas pillanatot, hogy elindítsa követeit az embervilág felé, s oltalmazza a születés útján érkező Jézust, a Gyermekeket, és utat építsenek az emberszívekben az

Ő fogadására. Isten koncentrált jelenléte járta át azt az éjszakát, az Úr dicsőségét szállító Úr angyala körülragyogta őket. Micsoda pillanat! Luther emlékeztet arra, s milyen igaza van: „nem az idő hozta el magával, hogy a Fiú megszületett. Ellenkezőleg: a Fiú elküldése hozta el az idő teljességét”, a nagy pillanatot, amikor Üdvözítő érkezett a földre. Betelt az idő és beteljesedett az Írás – ahogyan maga Urunk fogalmazott később. Ővele és Óáltala telt be, jött el az idő. Az üdvösséghezó karácsonyi Gyermekek eljövételének, megérkezésének és az ószövetségi ígéretek beteljesedésének az ideje. A pásztorok lassan-lassan, de még időben felismerték ezt a rendkívüli időt, az istenminőségű időt a rendkívüli jelekből.

AZ IGAZI JEL

Furcsa világot élünk. Karácsonytalanító időket, Krisztustalanító időket. Amikor a konzum Molochja próbálja felzabálni a lelkünket és ünnepeinket. Már akkor elborzongok, amikor szeptember végén, október elején látom a nagy bevásárlóközpontokban, a plázákban a „konzum Jézuska” tolakodó kínálását. Még alig jön el ünnepes, fájdalmas és emlékeztető október havunk, már száncsengő csilingel a pláza szánkók, télapós giccek körül, tobzódó és negédes múltó káprázatba vonva karácsony egészen másról szóló titkát.

Hogy a bizniszvilág, a kereskedővilág ma is mennyire nem érti a lényegét! Ahogyan a betlehemi vendégfogadó ház tulajdonosa és a karavánszerájos kereskedők pár lépésre a Titkok Titkától süketek, vakok maradtak a lényegre! Ott kárhoznak el a szentség közelében! Micsoda hasonlóság! Márpedig egyszer rá kellene ébredni: az emberek meleg csendre vágynak, ehelyett látványshowt, bevásárlási tumultust kapnak. Lám-lám, mivé lesz az ünnepvárás – Krisztus nélkül! És még valami: nem a katolikus pásztoroktól és pufók angyalkás mennyei lényeit hallották, látták a pásztorok azon az éjszakán, nem az állatok ökológiai koszorújában, melegítő bio-párájában negédesen szendergő isteni Kisjézust.

Nem, nem, és nem! Sem pláza-Jézusra, sem a mesék Jézusára nincs szüksége a világnak, mert ezek hiábavalóságok. A világ Megváltója másként jelent meg a világ színpadán Kálvin szerint is. A büntörténeti nagy rendező által, a világ fejedelme által megrendezett nagyon kemény, nagyon valós, csak angyal (és nem angyalka vagy angyalhajdíszes), meg Isten jelenésétől ékes színpadra érkezett meg Ő. Az emberlét mostoha, eladdig megváltatlan elesettségét leginkább és egyértelműen kifejező nincstelenségbe jött el a világ Megváltója. Átéltve, vállalva az embersors sorstalanító paradoxonát: Övéi közé jött, de azok nem fogadták be őt (Jn 1,11). (folytatás a 3. oldalon)

...ha a Golgota várt reá?

(folytatás a 2. oldalról)

„Érettünk lett szegényé, hogy Átala meggazdagodjunk.” (2Kor 8,9)

Tudjuk, mi várt rá: szükségszállás. Még rosszabb: a hely, ahová születése után letették, az ókori idők és szokások szerinti istálló kőtetője, kővályúja volt. Igazi kőbölcső. Az is másé. Sírja is kölcsönbe kapott sziklasír volt. Az is másé. Ennyi jutott az Isten által teremtett embervilágból Neki.

Az örök Igének, aki Istennel egyenlő volt, és öröktől mindörökké Isten. Ezt a kőbölcsőt, sziklasíros, töviskoronás Isten-Embent csak csodálni lehet, hogy ekkora sorstalanságot vállalt önként és szeretetből – érettünk. Micsoda észfeletti logika ez! Mindezt azért, hogy modern kori sorstalanságaink, kőbölcsők és sziklasírok között pergő életünkkel, szívtelen és kegyetlen korunk sziklazarándokútjain úgy tudjunk járni, hogy mindennek ellenére reménnyel. Szívünkben hittel és otthonvággyal, Istenhez húzó és Hozzá űző szomjúsággal. Ahogyan azt a wittenbergi reformátor írta, tette: „Isten erejével”, Krisztus erejével, a Lélek erejével „a mázsás teher könnyű, mint a szalmaszál – nélküle, az Ő ereje nélkül mázsás súly még a szalmaszál is”.

Erre a pláza-Jézuska, a bevásárlóközpontok télapói, az agyonénekelte gépi karácsonyolás nem képes, sőt abszolút alkalmatlan, mert éppen az ellenkező hatást éri el. *Ünnepundort kelt! Vagy ez lenne egyesek célja?* Ma, amikor még ünnepeink hangulatáért is meg kell küzdenünk, valóságos ünnepmentést végezve, ünnepet szentelni szívünkben és családjunkban csak a szeretet logikáját követő, a kőbölcsőt és kőkoporsót is vállaló isteni irgalom, szeretet képes egyedül. Hogy aztán harmadnapra mindent legyőzve, mindennek a keménységét megtörve, halálos és végzetes erejét elvéve, valósággá tegye, tapasztalhatóvá tegye sokaknak: Dávid városában valóban a Világ Üdvözítője és az én életem Királya született meg. „Nem érthetem, miért szenvedett némán, Békéje fénylik Koponya hegyén. Szíve miatt szakadt meg a kereszten, Tövisből miért kapott ott koronát? De azt tudom, hogy megtört szívek orvosa. Bűn, félelem tüzét megoltja Ő. Megterhelt lélek láncait leoldja. Ezért jött el Ő, a világ Megváltója”.

MENJÜNK EL MI IS!

Az angyaljárás, a jeladás, az angyali üdvözet a nagy örömről, a megváltásról, a félelemozlató isteni jelekről mind azért történik, hogy kimoszuljanak a pásztorok, kimoszuljunk mi is mindennapi robotunkból, megszokott világunkból, az ismétlések automatizmusából, s elinduljunk az üdvösség útján, az Üdvözítőhöz.

Minden segédlet, minden angyaljárás, igeolvasás, prédikáció, elmélkedés célja ez.

Mindaz igaz, amiről Isten Igéje szól. De ezt csak akkor tapasztaljuk meg, ha elindulunk – most már isteni ígérekkel a szívünkben, a hit belső látásaival a lelkünkben, ha a hitet cselekedetek is követik – melyek túlmutatnak rajtunk, rámutatnak a Gyermekre, igazi küldetésére: üdvösséghez vezető jövetelére. Akkor meglátjuk, hogy az angyali szó, a bibliai Ige életfordító, világfordító hatalmas mennyi erő, amely úgy hatotta át onnan a kőbölcsőtől a világot, hogy megszületett egykoron a keresztyén Európa.

Ez az üzenet úgy hat a mai világban is, hogy összedőlnek a hazug ideológiák a vallás kihalásáról. És az elvilágiásodás hamis prófétái mára megszegyenülve így kiáltanak: Még soha nem virágozott fel az üldözött keresztyénség, mint éppen a 21. században! Mert elég az embereknek a semmit nem adó fogyasztásból, önfogyasztásból, a pénzhaszából, miközben a lelkük kiéheznek. Az egyre költségesebb „fo-

gyasztói Jézuskák” csak a zsebünkre utaznak, a lelkünket árván hagyják bolyongani a 21. századi budapesti, kolozsvári, pozsonyi kősvatagokban, lelketlenség tumultusokban.

Mit válaszoljunk milderre? A méltó válasz az emberi méltatlanságok között, az otthontalanság ellenére is Vendégünkké lett Gazdánk látogatására egykoron ott a betlehemi földi tereken, ma lelki világaink kusza útjain is hozzánk tartó Urunknak mi lehet? Éppen az, amit 1770-ből származó szép lelki énekünkben éneklünk: „Íme, szívünk ajtaját megnyitjuk, Szállásul néked lelkünket kitarjuk. Ne vess meg minket, szerelmes Jézusunk, Térj hozzánk, Urunk!”. Így lett kegyelmet hozó karácsonnyá, a Pásztorok imádsát megjelenítő festményé a holland Rembrandt számára ez az idő, meg a léleksodrású, gyönyörű Karácsonyi oratórium megalkotására ihlető eseményé Bach számára az ünnep. Adynak is az ő kedves kis falujába visszavágyódást ébresztő otthonkereséssé, magába szállásra indító ünneppé, amint Karácsony című versében eldalolta. *Áldott karácsonyt, boldogító istentapasztalásokat, hazareptető, otthon-meleget árasztó, Jézust dicsőítő békés ünnepet kívánok Kedves Királyhágómelléki Testvéreimnek!*

DR. BÉKEFY LAJOS

(A cikk szerzője református teológus, újságíró-szerkesztő, világvallás kutató, közíró)

Egy új élet története

Minden élet születéssel kezdődik. Miután világra jöttünk, bejegyezték születésünk dátumával a hivatalos anyakönyvbe. A lelki élet kezdetén is ott van a születés: az újonnan vagy felülről való születés. Aki újonnan született, az hit által örök életet nyert, és nevét feljegyezték az Élet Könyvébe, a mennyben.

Tény, amivel számolnunk kell, hogy mindenkinek szükséges újonnan, azaz Istentől, felülről születni ahhoz, hogy bemenjen és meglássa Isten országát. Miért szükséges?

Azért, mert „ami testtől született, test az, és ami Lélektől született, lélek az”. Csak, aki újonnan született, él Istennel és Istennek, e nélkül halottak vagyunk a számára. Újonnan születni pedig nem mást jelent, mint befogadni Jézus Krisztust az életünkbe.

Egyszer egy igehallgató az istentisztelet után odament a lelkészhez, és megszólította: – Ön a bűn súlyáról beszélt, de én ebből semmit sem érzek. Milyen nehéz az? Nyolc kiló, vagy tíz kiló?

Az igehirdető ezt válaszolta: – Mondja csak, érzi-e egy ember, ha rá egy négyszáz tonnás súly nehezedik? – Nem, nem érzi, mert akkor már halott – felelt az érdeklődő. – Az az ember is lelkileg halott, amely a bűn súlyát nem érzi – válaszolta a lelkész.

A karácsony jó híre az, hogy mindenkinek lehetséges újonnan születni, azaz a testi-értelmi létünk mellett, lelki életet is élni a Jézus Krisztusba vetett hit által, hogy meglássa és bemenjen Isten országába. Hogyan lehetséges?

Először is úgy, ahogy a kígyómarásból meggyógyult az, aki felnézett a rézkígyóra: ha beismerjük, hogy nekünk is szükséges újonnan születni, különben ítélet alatt maradunk és örökre elkárhozunk.

Továbbá, az újonnan születés egyedül „víztől és Lélektől”, azaz Isten igéje és Szentlelke által lehetséges. Amikor hittel hallgatjuk és befogadjuk az ígét, Szentlelke által Krisztust fogadjuk be, és az ő élete, az örök élet kezdődik el bennünk. „Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz őbenne el ne vesszen, hanem örök élete legyen”.

Hát ezt jelenti újonnan születni: befogadni Jézus Krisztust az életünkbe, aki az örök élet! Mindenkin meglátszik, ha már újonnan született, mert Jézus Krisztus él benne igéje és Szentlelke által, és ezáltal „krisztusi” természete lesz. Ezt az ajándékot hozta el számunkra Jézus Krisztus.

BOGYA MIKLÓS

A hideg teológia

A teológia és a filozófia sokszor egymásra kacsintott, kereste egymás társaságát. A teológia valamiféle tudományos, logikai támaszt várt a filozófiától, a filozófia pedig egy isteni szentesítést vagy éppen az Isten-kérdés megfejtésének hiú álmát remélte a teológiától. Úgy kéz-kezet mos alapon.

Hogy mi köze ennek az Istenben való hithez és a Jézus Krisztusban való új élethez? Semmi. A filozófiai logika és gondolatvezetés soha nem fog hitet és élő, hitvalló keresztyén életet adni, de a teológia sem fogja megadni ezt. Aki a filozófiában Isten-bizonyítékot, a teológiában pedig hitet és megújult életet keres, az bizony keservesen csalatkozni fog. Isten létezésének valóságát, megtérést, hitet és megújult életet egyedül csak Istennek Szent Lelke tud adni, titokzatos és mégis valóságos módon. A filozófiának és a teológiának is meg van a maga helye a tudományban, hiszen míg az egyik megtanít kérdezni, addig a másik megóv a tévelygéstől, a hamis tanítástól. Ám hitet egyik sem tud adni. Legfeljebb elvenni...

Aki mégis kísértést érez, hogy teológiai filozófiával foglalkozzon, annak álljon itt alant Anselmus Isten-bizonyítékának levezetése:

„Más ugyanis az, hogy egy dolog az értelemben létezik, és megint más megérteni, hogy ez a dolog létezik. Mert amikor a festő előre elgondolja, amit meg fog festeni, az már megvan az értelmében, de még nem fogja fel valóságos létezőként, mert még nem készítette el. Amikor azután már megfestette, akkor az értelmében is megvan, és azt is megérti, hogy létezik a valóságban, amit már elkészített. Tehát a balgatag is meggyőződhet arról, hogy legalább az értelmében létezik az a valami, aminél semmi nagyobb nem gondolható, mert amikor ezt hallja, megérti, és amit megértünk, az megvan az értelmünkben. De bizonyosan nem lehetséges, hogy csak az értelemben legyen meg az, aminél nagyobb nem gondolható. Ha ugyanis legalább az értelemben létezik, akkor elgondolható róla, hogy a valóságban is létezik, ez pedig nagyobb. Ha tehát az, aminél nagyobb nem gondolható, csak az értelemben létezik, akkor az, aminél nagyobb nem gondolható, egyszersmind az, aminél gondolható nagyobb. De ez bizonyosan nem lehetséges. Tehát az a valami, aminél nagyobb nem gondolható, kétségkívül létezik mind az értelemben, mind a valóságban. Tehát Isten létezik”

VISKY ISTVÁN

Isten megtestesülése

Az első karácsonykor az Ige testté lett. De mi céllal is lett Isten emberré? Canterbury Anselmus (1033-1109), a középkor egyik legnagyobb hatású teológus-filozófusa, és egyben a skolasztika atyja is volt, aki „Miért lett Isten emberré?” című művében az Istennel szembeni elégtétel kérdését boncolgatta.

Racionális (nem bibliai) okfejtése szerint Istennek a teremtésben kiadott változhatatlan rendelkezése (az engedelmisség) azóta is érvényes minden emberi teremtményére. Ezért szükséges az elégtétel (satisfactio), ami helyreállítja Isten tisztességét (honor Dei) és rendjét (ordo). Krisztus haláláig elmenő engedelmissége azonban nemcsak pusztán „visszaszolgáltatása” az emberi tartozásnak, de annál jóval több: helyreállítás.

Anselmus elégtétel-tanának középpontjában tehát maga a mű van (ezt tette az Úr). Az ember megigazitása és megszentelődése csak mellékes következménye annak. Hiányzik belőle a megváltás személyessége.

A Heidelbergi Káté második nagy része az ember megváltásáról szól. A kérdéskör kezdő válasza (12. kérdés) pedig rögtön arra mutat rá, hogy mi a megváltás szükségességének alapja: „Isten azt akarja, hogy igazságosságának elégtétel adassék.” A 12-18. kérdések azonban – Anselmus-szal ellentétben – Jézus Krisztus közbenjárói tisztét hangsúlyozzák: értem és helyettem tette. Az első megközelítés a törvény (jog), a második az evangélium!

KÁLVIN JOGI ÉRVE

Kálvin Jánost sokan és sok helyen joggal illeték azzal, hogy jogász végzettsége és hozzáállása racionális keretek közé szorítja a hitet. Valóban így lenne? Miért írt Kálvin éppen Institutiot, ami az akkori kor jogi tankönyvének elnevezése volt?

Minden jog alapjának a római jogot tekintik, ami az évszázadok során rengeteg változáson ment át. Róma városában a királyság idején az íratlan szokásjog (ius) volt érvényben, amit a kollektív emlékezet őrzött meg és hagyományozott tovább. A jogot éppen ezért egyfajta nemzeti örökségként kezelték és tisztelték Róma polgárai. Kr. e. 451-ben foglalták írásba azt a 12 táblás törvényt (lex), ami közjogi és szakrálisjogi vitatott kérdések megvitatásához nyújtott támpontot.

Kezdetben a pontifexek (papok) rugalmasan értelmezték a jogot, ha az úgy tűnt ésszerűbbnek. A törvények fejlődése is értelmezés útján történt, amit jól mutatja a fiak emancipációja (egyenjogúsítása). A Római Birodalomban ugyanis a fiak a családfő (pater familias) hatalma alá voltak rekesztve az apa életének végéig. Még a nagykorúvá vált fiak tulajdona is az apa vagyonát képezte, ráadásul az apa saját

céljaira is felhasználhatta (kényszermunkára eladhatta) fiát. Éppen ezért az apai hatalommal való visszaélés visszaszorítása érdekében ezt legfeljebb csak háromszor tehetette meg (felszabadítás után is visszakerült az apai hatalom alá).

AZ ÖRÖKÖS

Idővel az ügyes értelmezés eredményeként ezt a szabályt a felszabadításra úgy tudták alkalmazni, hogy az apa háromszor színlegesen eladta fiát egy barátának, aki háromszor felszabadította. A fiú ettől kezdve a római jog szemében is önálló személyként cselekedhetett (lehetett saját vagyona, vezető tisztsége).

A római jog kiteljesedése Kr. u. 212 után következett, amikor Antonius Caracalla (188-217) császár a birodalom összes szabad születésű lakosának római polgárjogot adományozott. Igaz, hogy ennek hátterében az örökösödési illeték mint bevételi forrás szerepelt, de ettől kezdve mindenkinek a római joghoz kellett igazodni. Addig ugyanis mindig a helyi szokásjog volt érvényben, a római jogot pedig csak a joghézagok miatti tanácsstalanság esetén vették igénybe.

CANTERBURY ANSELMUS KÉPE EGY KÖZÉPKORI KÓDEXBEN

A római jog első válságára a nyugati birodalom széthullását követően került sor. A germán törzsek (gótok, vandálok, frankok) letelepedésével megszűntek a római bíróságok és fokozatosan a „szegényesebb” germán szokásjog került előtérbe, ami főleg pénzbüntetéssel próbálta visszaszorítani a lopást, rongálást, testi sértést, szexuális bűncselekményeket, még az emberölést is. Néhány családjogi törvény létezett ugyan, de a tulajdonnal vagy a kereskedelemmel kapcsolatos szabályozást még kezdetlegesnek is alig lehet nevezni. A germán törzsek betörése után a római jog az egyházban talált „menedéket” a kánonjog formájában (abban több az egyházjognál, hogy polgári ügyekre vonatkozó rendelkezéseket is tartalmaz). Így terjedtek el a római jog fogalmai az Itálián kívüli területeken is. (folytatás az 5. oldalon)

TOKÁR SÁNDOR

Jogos ítélet, jogszerű kegyelem

(folytatás a 4. oldalról)

A teológia is és a filozófiai is időről időre kísértést érez, hogy megmagyarázza, vagy éppen igazolja a felfoghatatlan titkot és csodát, Isten megjelenését e világban. Az állandó nyugtalanság abból fakad, hogy az értelemnek is megpróbálták a tudósok elmagyarázni, miért is van Isten és miért született meg Jézus Krisztus.

„A hit keresi a megértést”: a hit természetéhez tartozik, hogy a hívő jobban meg akarja ismerni azt, amiben hisz, és jobban meg akarja érteni azt, amit az kinyilatkoztatott; ezután a mélyebb megismerés nagyobb hitet hoz magával, melyet a szeretet egyre jobban izzít. Augustinus mondása szerint: „érts, hogy hihess, higgy, hogy megérthess.” A filozófusok és teológusok ennek a biztatásnak az alapján igyekeznek Istent és a hit csodáit magyarázni, ám nem túl sok eredménnyel.

A humanizmus idején pedig egyedi módon fonódott össze a jog és a teológia kapcsolata az ördög pere színi előadások formájában. Ezekben a színházi művekben nemcsak Krisztus pokol feletti győzelmét mélyítették az emberek lelkében, de egyszersmind jogi és peres alapismeretekre is tanították az embereket.

Ebben a korszakban (a reformáció kora) vált a jog tudománnyá, aminek az lett a következménye, hogy az etikai következetesség helyét a logika vette át. A jog célja már nem az volt, hogy mindenkit (Istent, közösséget, magánembert) részesítsen abban, ami őt megilleti, hanem arra került a hangsúly, hogy a jogot az általánosból kiindulva a különleges felé haladva logikai úton írják le.

Az új világ felfedezésével ez különös hangsúlyt kapott, mégpedig az amerikai gyarmatok bennszülött lakóinak jogát illetően. A keresztény országok ugyanis a pápa és a császár hatalma alatt álltak, de a pogányok felett van-e hatalma a pápának? A nehéz teológiai és jogi kérdésre aztán hamar megtalálta mind a középkori egyház, mind a spanyol hódítók a megoldást: elkezdtek tömegesen és erőszakkal megkeresztelni a gyarmatok őslakosságát. Jog és igazság akkor sem mindig esett egybe! A szokásjogok ideje ezzel végképp lejárt! Jól meghatározott nemzeti és nemzetközi jogokra volt szükség.

JOGOS ÍTÉLET, JOGSZERŰ KEGYELEM

Kálvin jogász hitléírása és a Heidelbergi Káté racionális levezetései nem voltak tehát szokatlanok, hanem egyenesen közérthetőnek bizonyultak a római jogon nevelkedett nemzedékek számára. A jog fogalmai és kifejezései valóban a legpontosabbnak bizonyultak a hittételek leírására és magyarázására.

A teológia már Pál apostol óta sejti, hogy az ember Istennel való kapcsolata nem csak lényegi összetartozást jelent, de jogi következményei is vannak. Amikor Isten a teremtett világot az ember felügyeletére bízta, ezzel az embert számonkérhetővé is teszi, tehát Istennek eltékozolt tulajdona jogi kérdéseket is von maga után. Az Istent becsapó, az Isten tulajdonát megrontó és elvesztő ember egyszerre tettes és áldozat, mivel a megrontott és elvesztett értékek között ott van maga az ember is! „Kicsoda szabadít meg a halálnak ebből a testéből”? – kiáltja elkeseredetten Pál apostol. A rémület érthető: elrontani el tudtam rontani, számonkérhető vagyok, de helyrehozni nem tudom, mert nincs miből, még saját életemet sem adhatom oda cserébe, kártérítésként, mert az is romlott. Nincs kiút. A reformáció lelki értelemben Luther elkeseredett kiáltásával kezdődik: „wie kriege ich einen gnädigen Gott?” – hogyan találjak magamnak egy kegyelmes Istent?

A HELYREÁLLÍTOTT REND

A kár helyrehozhatatlansága és az Istene esett jogsérelem orvoslásának képtelensége mutatta meg Isten gyermekeinek az egyedüli – jogszerű – utat. A sérelmet ugyanis orvosolni kell, de ezt csak olyan valaki teheti meg, aki tökéletes ember – azaz élete romlatlan, értékes, tehát fedezetül szolgál az okozott kárért – ugyanakkor emberfeletti hatalom is, hiszen Istent magát kell megbékítenie, de nem elnézésre kérve, hanem jogszolgáltatással. Ezért született és halt meg Jézus Krisztus. Egyedül benne – életében és halálában – van meg az Isten felé való jogszolgáltatás képessége és ereje.

Jézus megfizette halálával az ember bűnei miatt felgyűlt adóságot, és a jogrendezés felmentő ítéletét ingyen, kegyelemből ajándékba adta az embereknek. A kegyelem ajándéka tehát nem Isten elnézését jelenti a bűnökkel szemben, hanem Jézus engesztelő áldozatának ajándékát. Ugyanakkor Jézusban maga Isten közeledett az emberhez, hogy rendezze kapcsolatát az Ő gyermekeivel. Nagy titok ez, és csak Isten Szent Lelke tudja ezt megmutatni az Istent keresők számára!

Ki ünnepli igazán karácsonyt?

Az, aki a jászolbölcsőnél letesz mindent: erőt, hatalmát, de odatesz minden tiszteletet és megbecsülést is, minden hiábavalóságot és gőgöt ott tud hagyni, minden akaratosságát otffelejt, aki odaszegődik a megalázottakhoz, s engedi, hogy Isten legyen valóban az egyedüli nagyság. És aki képes felfedezni a jászolbölcső Kisdedében Isten dicsőségét, amint az a mélységben és egyszerűségben tisztán felragyog.

Urunk bölcsője korabeli szokás szerint az állatok etetésére szolgáló istállóban sziklatömbből kivájt „etetővályú” lehetett. A keresztény teológia korán összekapcsolta a földi otthontalanság két jelét: a jászolt és a keresztet. A különös jászol hatalmáról Bonhoeffer ezeket az elgondolkodtató sorokat fogalmazta:

„Ennek a világnak az erősei és hatalmasai számára csak két olyan hely van, ahol elvesztik a kedvüket, amitől lelkük mélyén félnek, és szegyenkezve kitérnének előle, ez pedig Jézus Krisztus jászolbölcsője és keresztje. A jászol közelébe egyetlen hatalmaskodó ember sem kíván odalépni, még az oly’ hatalmas Heródes sem merte ezt megtenni. A jászolbölcső közelében ugyanis meginganak a trónok, összeomlanak a hatalmasok, semmivé lesznek a fenséges urak, mivel Isten a szegények pártján áll, ezért még a gazdagok is semmivé lesznek. Ennek az évnek a végén szólnunk kell minden hétről, minden óráról, ami mögöttünk van. Ezzel az Igével kezdjük imádságunkat, mert egyetlen óra sem múlt el, amiről ne mondhatnánk el: »Jézus mindent jól cselekedett« (Márk 7,37). Pontosan azokat a napokat nem szeretnénk ma hátunk mögött tudni, melyek nehezek voltak, megkínóztak minket vagy aggodalmat hoztak magunkkal. Azokat a napokat nem akarjuk magunk mögött hagyni, melyek a keserűség ízét adták nekünk, mindaddig, amíg ezekről a napokról hálával és alázatosan meg nem valljuk: »Jézus mindent jól cselekedett«. Nem felejtenünk kell, hanem feldolgozni és legyőzni. Ezt a hála képes megoldani, s gyötrő tépelődésbe sülyedni, hanem mindazt, ami felfoghatatlan, megmagyarázhatatlan, úgy, amint van, megbékélve Isten kezébe szeretnénk visszatenni. Ezt pedig csak alázattal tehetjük meg. A végső és legmeglepőbb ismertető jele a keresztény embernek pontosan az, hogy végül is ki tudja mondani bűneiről: Ő mindent jól cselekedett.”

Tudod mire jó a forgalmi dugó?

Szatmáron egy reggel a hidak közt leesett egy nagy munkagép a vontatóról, és 20 percig állt a forgalom, mire visszaspékülták. Állt a busz. A buszon a kislány nagyon örült a kényszer-álldogálásnak, mert kibeszélhette magát.

Elmondta sokadjára, hogy engem nagyon szeret, mert én meghallgatom. Aztán elmondta, összeveszett az anyukájával, mert nemsoká kell menjenek ismét a polgármesterhez a fogyatékos papírokat meg a bérleteket intézni, mert ő nem tud románul és nem tud semmit elintézni. És miért kellett ezen összeveszni – kérdem?

– Hát azért, mert ki lesz nekem segítségemre, ha anya meghal? A kislány aggódik és az anyja nem érti meg őt, hogy ezen ő aggódik, és neki már fáj a feje, pedig még reggel van... Tessék hozzászólni! – és el is várja, hogy hozzászóljak. A dugóban vesztegelve van ám idő hozzászólni!

– Figyelj! (és figyelj ám!) Anyukád nem azért nem mondta meg, ki segít neked majd, ha ő nem lesz, hanem mert nem érti a kérdést! – Nem érti? – Nem ám, azért nem mondta meg, mert ő sem tudja... ami még nem mostani probléma, azon nem kell rágódnia, mert nincs, honnan tudjuk a választ! Isten azt várja el tőlünk, hogy ne aggódalmaskodjunk! Ez benne van Máté evangéliumában!

– Maga látta, hogy benne van? – Persze, olvastam, nem is egyszer. Hiába rágódunk olyasmín, amire most se megoldást, se elkerülési lehetőséget nem tudunk. Csak feleslegesen elfáradunk. Ráérik akkor gondolkozni a megoldáson, ha itt a pillanat. Addig meg és azután is minden Isten kezében van.

– Maga úgy szokott?

– Nem mindig, de utólag mindig be látom, hogy teljesen felesleges volt aggódnia, mert nem oldottam meg vele semmit. Isten megígérte, hogy nem hagy mágunkra. Sokszor jártam úgy, hogy valami, ami sok gondot okozott nekem, elintéződött anélkül, hogy bármit tudtam volna intézni az ügy érdekében. Nem lehetett volna jobb akkor sem, ha aggódom.

– Akkor én se aggódom tovább – állapította meg kis útitársam.

– Mikor kell intézni azokat a papírokat? – kockáztatok meg még egy kérdést. – Áprilisban.

– Az még egy fél év! Most semmit nem tud tenni se anyukád, se más.

Lassan oldódik a dugó az úton.

– Akkor ez a dugó is azért volt, hogy beszélgessünk?

– Biztosan. Látod, még ezt is elrendezte Isten!

D.T.

A hit iskolája – az élet iskolája III.

Akiknek nincs, vagy nem sikerült az érettségijük, talán alacsonyabbrendűnek érzik magukat más fiataloknál, pedig nem azok! Éppen nekik írom ezeket a gondolatokat, mert van egy másik, az iskolai érettségénél sokkal fontosabb vizsga: a hit és az emberség érettségije.

A kilencedik osztály kicsit nyugalmasabb év. Megint új helyzet, alkalmazkodás, várakozás. József ebben a lépésben „figyelt.” Mikor egy kicsit nyugalmasabb az élet, hajlamosabbak vagyunk arra, hogy nem figyelünk, csak engedjük a sodródást. József a Simeon túszként tartásának évében figyelt: testvéreire, önmagára, a körülményekre és nem utolsó sorban Istenre. A figyelés közben bizonyára új összefüggéseket talált, amittől még jobban összeállt a kép: testvérei a szükséges rosszat tették meg ahhoz, hogy ő az Isten szerinti küldetését betölthesse.

Ennek tudatában könnyebb volt a tizedikes anyag: ne feledd, ki vagy! Ugyanaz a testvér, aki régebben voltál. ami többeted van a korábbihoz képest, azt kaptad, az Istentől van! József kitárt karokkal ölelte meg a testvéreit: én vagyok az! Isten ide helyezte a ti megtartásokatokra! Alig van olyan felnőtt, aki ne ismerne valakit, aki már elfelejtette, honnan jött... neki még nem megy a tizedikes anyag...

A tizenegyedikes diákok már egész felnőttesen gondolkodnak, megfontoltak, komolyabbak. József az Isten iskolájának tizenegyedik osztályában tanulgatva különös tanácsot adott a testvéreinek: „Ne háborogjatok az úton...” (45. fejezet 24. vers). A sodró erejű történetet olvasva csak sokadjára tűnik fel ez a különös tanács: miért volt erre szükség? Hisz úgy néz ki, minden helyrejött, megvolt a békülés és adott a túlélés lehetősége. Mi ok van még a „háborgásra”? Nem mindegy az Józsefnek, hogy akik jól „elbántak vele” veszekednek hazafelé menet? Nem mindegy az neki, hogy még nem gyógyult be az önkezükkkel elkövetett bűnük sebe?

Nem, mert az Isten iskolájában bölcsességet nyerő ember békességre törekszik, és ebben örömet is leli. („Boldogok a békességre igyekvők, mert ők az Isten fiainak mondatnak.” – Mt 5,9) Nagyfokú lelki éretlenség jele, ha jót tudunk mulatni mások vitáin, áskálódásain, egymásra mutogató értelmetlen csatározásain. Minden több száz részes szappanoperának ez a lelke, és mennyi nézőt elbűvöl! Ezen szocializálódnak a gyerekek, ezeken vitatkoznak a felnőttek szabad idejükben... Hányadikosok ők?

Gondolom, már egyre kíváncsibb mindenki, mi lesz tizenkettedikben? A végzős év a visszatekintés, értékelés és elmélyülés éve is egyben. Szerbe-számba veszi a diák, milyen is volt az iskolai pályafutás: kellemetlen tanárok, nehéz tanulási vagy számonkérési helyzetek, furcsa osztálytársak... bonyolult tanulnivaló... koránkelés... lemondás... de jó volt, megérte, mert ott a végállomás, mindenek összefoglalásaként az ÉRETTSÉGI!

Melyik volt József életében az a pillanat, mikor rákerült a pecsét Isten iskolájának érettségi oklevelére? Amikor átölelte testvéreit, és kimondta mindazt, ami Isten vezetése nyomán az eltelt évek tapasztalataiból összesűrűsödött és hitvallássá érlelődött: Ti gonoszt gondoltok ellenem, de Isten jóra gondolta azt fordítani. Abban a pillanatban igazán összeállt a kép és világossá lett, hogy nincs helye haragnak, bosszúnak, keserűségnek, mert Isten kezében minden szál összefut, és nem létezik akkora baj, ami az Isten hatalmánál nagyobb lenne.

ÉS AKKOR KÖVETKEZIK AZ IGAZI ÉRETTSÉGI

Az érettség nem a tudás felhalmozását jelenti, hanem hitet, a hithez társuló bölcsességet és mindezek szeretetben való alkalmazását az életben. Mit ér az embernek, ha az egész világot megnyeri is, és a szívében kárt vall – kérdezi Jézus Krisztus Urunk. Ezt a gondolatot folytatva kérdezhetjük, hogy mit ér az embernek, ha érettségi diplomája, egyetemi végzettsége, doktorátusa, akadémiai tagsága van, de a szívében kárt vall, mert gonosz, önző és hálátlan.

Az élet végül is egy végtelen vizsga és minduntalan hitből, bölcsességből, szeretetből és emberségből kell vizsgázni.

Ki hányadik osztály tantárgyaival küszködik? Hogyan haladunk a személyre szabott tanmenetünkben? Nem lehet kibújni egyetlen tantárgy alól sem... Nagyon jó szakemberek, becsületes polgárok, kiváló szülők lehetnek a tanügy-minisztérium pecsétjével ellátott érettségi oklevél nélkül is! Emberi értékdből nem von le annak hiánya. De az Isten iskolájának érettségije alól nem ajánlatos ellógni. Aki nem ismeri fel azt, amit József, nem látja meg Isten hatalmas kezében életének nagy összefüggéseit, annak sokkal nehezebb lesz a hétköznapiakban is helytállni, és mindegyre pótvizsgára fog szorulni. (vége)

DARÓCZY TÜNDE pedagógus

Minden gyermeknek szüksége van imádkozó édesanyjára

Egy édesanya alig tud megbirkózni féltő szívének szorító érzéseivel, amikor imádkozik gyermekéért. Az édesanyák szíve mindenhol – kultúrától, politikai viszonyoktól és gazdasági körülményektől függetlenül – ugyanaz. Féltik gyermeküket, és vágnak rá, hogy imádkozhassanak értük.

Egyedül imádkozni a gyermekemért is nagy áldás, de sokkal hatékonyabb, ha többen gyakoroljuk ezt, közösséget alkotva. Harminckét évvel ezelőtt, Kanada egyik családi konyhájából indult el az a kezdeményezés, amely ma már 91 országban vált ismertté, és amihez nagyon sok nő csatlakozott. A Közbenjáró Édesanyák Nemzetközi Szervezete névre hallgató mozgalom Európa országaiban is kezd meghonosodni. Fern Nichols (a szervezet alapítója) azért könyörgött Istenhez, hogy adjon mellé még egy nőt, aki hajlandó vele imádkozni. Kérése meghallgattatott. Imacsoportok ma is bárhol létrejöhetnek, különböző formákat vehetnek fel: párok, szomszédok, egyedülállók, édesanyák csoportja. bármikor, ha találunk valakit, aki osztja aggodalmainkat, és imádkozni akar, imacsoportot találtunk.

Együtt imádkozni biblikus dolog. A Bibliában folyamatosan találkozunk olyan emberekkel, akik összejönnek imádkozni, különösen krízishelyzetekben. Gyermekünk is kerülhetnek veszélyes élethelyzetbe: súlyos betegség, operáció, függőségek, szexuális zaklatás, depresszió, stb. Bár nagyon nehéz ilyenkor imádkozni, és lehet, hogy megbénul az ember, érzések nélkül teszi a dolgát. Sok rövid imádságot elmond, de tudja, hogy mások imádságai tartják fenn és adnak erőt a terhek hordozásához. Milyen nagy áldás tud lenni egy kis imakör, akikre számítani lehet!

Az „imádság négy lépése” nagyszerű mintát ad gyakorlati téren. Egyéni csendességben, vagy a közösségben érdemes követni ezeket a lépéseket: dicsőítés, bűnvallás, hálaadás és közbenjárás.

1. DICSŐÍTÉS. Ahhoz, hogy magasztalni tudjuk Őt, ismernünk kell, dicsőítéskor önmagáért imádjuk Istent. A zoltárokban Dávid olyan ékesszólóan fejezi ki szeretetét és imádatát az Úr iránt. Tanulhatunk belőle, egy-egy mondatát felhasználhatjuk személyes imádságunknak. Amikor dicsőítjük az Urat, széttűzzük a Sátán hatalmát. Semmi sem bír

olyan hatalommal, mint a dicsőítés, mert a Sátán nem tudja elviselni, hogy Isten jelen van.

2. BŰNVALLÁS. A második lépés őszinteséget követel tőlünk. A Szentírás szerint nem lehet hatékony imaélet ott, ahol a bűn fogva tartja a hívő életét. Ezért van az, hogy a bűnvallás létfontosságú az imádságunkban, és az ima elején kell végrehajtanunk. A be nem vallott bűn szégyent, önmagunk lebecsülését és elhúzódozó büntudatot okoz. Tiszta csatornának kell lennünk a Szentlélek számára, hogy a szívünkre helyezhesse, kiért és hogyan imádkozzunk.

3. HÁLAADÁS. A hálaadás, mint harmadik lépés segít bennünket, hogy kifejezzük örömünket és hálánkat mindazért, amit Isten tett értünk. O. Hallesby teológus azt mondja: „Amikor hálát adunk, dicsőséget adunk Istennek azért, amit értünk tett, és amikor imádjuk vagy dicsőítjük őt, azért adunk dicsőséget Istennek, ami ő önmagában.” Nemcsak akkor kell hálát adnunk, amikor kék az ég és rózsaszínben látjuk a világot, hanem minden körülmények között. A hálaadás nem feltétlenül érzésekből fakad. Inkább hitből döntünk a hálaadás mellett, mert Isten parancsolta nekünk.

4. KÉRÉS. Befejező, negyedik lépésként jöhet a kérés. Odaállhatunk a résre gyermekeinkért, egy önféjű lányért vagy fiúért, kábítószertől vagy alkoholtól függő gyermekekért, súlyos betegségben szenvedőkért, lelki válságban lévőkéért. Nincs nagyobb elhívás, mint a közbenjáróké. Nem lehet nagyobb szolgálattunk, nagyobb munkánk, mint másokért imádkozni. Isten közbenjárókat keres: munkáját függővé tette tőlük kegyelmében, vár rájuk.

Az érszöllősi gyülekezetben Isten kegyelméből már négy éve, hogy működik a Közbenjáró Édesanyák imaköre. Minden vasárnap este összegyűlünk imádkozni gyermekeinkért, az iskolákért, óvodákért és a tanárokért. Szeretjük és várjuk ezeket az alkalmakat, feltöltekezünk – csodálatos élmény. Az utóbbi időben különösképpen megpróbált minket az Úr, és nagy szükség volt arra, hogy balesetet szenvedett gyermekeinkért közbenjárjunk, imaláncot alkossunk. Együtt hordoztuk a terhet, néhány nő, akiket bármikor mozgósítani lehet. Csodákat élhettünk át, imameghallgatásokban volt részünk, és ez nem csak a mi kiváltságunk lehet, hanem akár a kedves olvasóé is!

Ha szeretnél egy ilyen imacsoport tagja lenni, vagy te szeretnéd egy imacsoport elindulását kezdeményezni környezetemben, örömmel segítünk, szívesen megosztjuk tapasztalatainkat. Mindenért Istené legyen a dicsőség.

A kiválasztott

Sokszor halljuk: Isten gyermeke kiválasztott ember. De mit is jelent ez?

A kiválasztott élete a bizonyítégtétel. Ha kiválasztottságomnak megfelelően élek, áldásokat tapasztalok, ha nem vagyok a helyemen, átoknak élem meg a helyzeteket. Kiválasztottnak lenni, nem csak kiváltság, hanem feladat, küldetés, munka és szolgálat. El merem hinni, magamra merem vállalni, hogy kiválasztott vagyok? Mert az vagyok!

Nincsenek kevésbé és annál inkább kiválasztottak, csak olyanok, akik elfogadják, és olyanok, akik nem. Ha különbséget keresünk, akkor azt a képességekben és a feladatokban megtalálhatjuk. De mindenki Isten kiválasztott népének a tagja, akit Isten Lelke megérintett és megtérésre hívott.

Kiválasztott vagyok, Isten gyermekének, országának örökösének választott engem. Nem feltétlenül másokkal szemben, vagy mások ellenében. Nem mások fölé, de sok mindenki elé. Hogy gyertya, hogy só, hogy hegyen épített város – szóval, hogy Krisztust példaképnek tekintő példa legyek.

Merem vállalni, hogy kiválasztott vagyok? Merhetem! Erre bátorít Isten is (1Pt 2,5-9). Zsidónak zsidó, görögnek görög, gyereknek gyerek, cigánynak cigány, rabnak rab... A kiválasztottak mindenkinek a maga nyelvén mondják: „te is kiválasztott vagy!”

Egy októberi börtönlelkész-találkozón elhangzottak gondolkodtattak el a következőn is. Erős a kísértés, hogy az egyházhoz közelebbek különbnek tartásuk magukat, és kicsit lenézzék, távolságtartóan kezeljék a „világiakat”. Már a megnevezés is eltávolít: ők a világiak, mi az egyháziak. Kell különbségtétel, de nem a fentről lefele működő. Ez igazából nem is működik. Inkább úgy mondanám, hogy vannak, akik elfogadják, és vannak, akik elutasítják, hogy kiválasztottak.

„Megbékéltettek gyülekezete” vagyunk. Nem betagolás, vagy kiközösítés a cél, hanem az Ige alapján történő megbékélés. És elsősorban nem a kultúrám továbbadása, hanem az evangélium hirdetése a fontos, a misszió, ami reám bízott. Aki hitében erős, az kultúrájában sem romlik meg. Elmenni a föld határáig, tanítvánnyá tenni mindenkit. Ez munka, ez elmozdulás, elindulás. Milyen alapról, közelebből, hitből indulok? Merem és tudom vállalni, tudatosult számomra, hogy Isten népe, gyermeke vagyok? Igen, kiválasztottak vagyunk.

A fakanál

Rég hallottam ezt a történetet, de soha nem tudtam elfelejteni.

Volt egyszer egy család, ahol a szülőkkel, a gyermekekkel élt együtt egy nagypapa. Amikor a nagypapa kezdett gyengülni, a keze reszketni, az ebédnél mindig kilötyögtette a levest. Így a lánya úgy döntött, külön ültetik az öreget. Tettek neki egy kisszéket, külön asztalt, és adtak neki egy fakanalat, hogy azzal egyen.

Egy napon az egyik kisgyerek faragni kezdett. Napokon keresztül dolgozott valamin, de a szülők nem tudták eldönteni, min dolgozik a gyerek annyira erősen. Mivel nem jöttek rá, megkérdezte tőle az édesanyja:

– Édes fiam, mit faragsz?

– Egy fakanalat, édesanyám, hogy amikor megöregszel, és nem fogsz tudni már szépen enni, mint nagypapa, és külön ültetünk, hogy legyen, mivel egyél!

Az édesanya megdöbben. Lehet, hogy mégsem így kellene viselkedni az idős szülővel, aki felnevelte. Gyermeke őszinte megnyilvánulásában tükrörbe nézett, és meglátta önmaga türelmetlenségét, szeretetlenségét megöregedett édesapjával szemben. Vajon tudattalanul milyen szavakat mond édesapjának? Mit gondolhat róla, türelmetlen lányáról? És ő miért nem vág vissza éles szavakkal? Egy pillanatra meglátta önmagát idősen, elfelejtve, fakanállal a kezében.

Szavaink teremtő erővel bírnak. Nem úgy, mint ahogy Isten teremtette ezt a világot, hanem úgy, hogy kimondott szavainkat az érzéseink töltik meg tartalommal. Gondoljunk csak arra, mennyi ideig forr bennünk valakitől pár szó, amellyel megvág, vagy megsért. És mennyire jó érzés tölt el bennünket, ha valaki meg tud vigasztalni.

A szavainkban erő van. Az az erő van bennük, mely a mi lelki erőnk. Akkor tudunk bántani, ha irigyek, rosszindulatúak vagy egyszerűen felületesek vagyunk. Akkor tudunk igazán vigasztalni, bátorítani, erőt adni, ha szeretet van bennünk. Bárkinek tudunk segíteni, ha igazán figyelemmel és szeretettel tudunk odaforodni. Másképpen a szavak üresen csengetnek, vagy hazugsággal teliek.

Sok vigasztaló szót hallottam már, mely nem adott semmit. Üresen csengtek, és a tekintet, mely a szavakat kísérte, üveges volt. Mert mögötte érzések nem voltak, csak kötelező érvényű szavak. De hallottam hazug vigasztalást is, mely örült a bánatomnak, és miközben édes szavakkal vigasztalt, alig bírta leplezni gúnyos gondolatait, érzéseit.

TÓTOS BEA

Kilencvenöt őszinte karácsony

Ida néni, a falu legöregebb lakosa, a jó Isten akaratából, nemsokára a kilencvenötödik karácsonyát érheti meg. Kimondani is sok ezt a számot, hát még megélni, mert jöttek-mentek az évek, mint fehér vagy fekete szárnyú madarak.

De ma is úgy pergeti le emlékeit, mint fűzött gyöngyöket a kalárisról.

– Tízen voltunk testvérek, de csak négyen maradtunk. A nagy járvány idején, azt hitték, én megyek el, olyan kis hitvány voltam. Édesapám el is indult Baksára, a dombon túlra, koporsót venni nekem. Mire a tetőre ért, szaladtak utána, hogy kettő kell, de nem nekem, hanem Rózsának és Annának.

Úgyhogy anyám, szegény, akkor, karácsony előtt két kis koporsót ölelgetett egyszerre az udvaron: hol egyikre, hol másikra borult.

– Másak voltak régen még a karácsonyok is. Egyszer egy ünnepélyen én voltam a Hit angyala. Emlékszem, apámnak csak egy bocskora volt, de kis karácsonyfát mindig hozott az angyal. Édesanyám kimosta este a ruhánkat, és a tüzelő fölé terítette, hogy vasárnap reggel tisztán felvehessük... Most annyi a ruha, hogy nincs hozzá szekrény! Meg aztán annyit válogatnak, hogy nem érkeznek el templomba.

– A karácsonyfára apró tésztákat süttöttünk, azokat becsomagoltuk, felakasztottuk. Emlékszem, kisebb koromban jobban éltünk: jutott kalácsra, galuskára. De aztán csak málékenyeret ettünk... abból bármennyit. Nem volt nálunk kiszabva. Ünnepre került búzakenyér az asztalra. Most még a tegnapi sem vesszük meg az üzletből.

Az aprócska öregasszony háttal ül az ablakon beáradó fénynek, akkora, mint egy baba az ágyon. Az ablakpárkányon újságok, vékony kis könyvek és a kopott Bibliája. Azt olvasgatta érkezésemkor is.

– A Bibliát elolvastam biztos harmincszor. Sándor, a vejem, azt szokta mondani, ha elmegy a pap, én helyettesíthetem.

Kántáltak régen. Kicsik, fiatalok, idősek. Házról-házra, rokonsághoz mentek. Én apámmal csak nagypámat kántáltam meg. Arra emlékszem. Az öreg azért szeretett engem, mert nem dongtam mindig, hogy tartson, hogy etessen. Betlehemesek járták a falut. Fiatalok voltak beöltözve.

A templomban is volt karácsonyfa, gyerekek között osztották szét róla az édességeket.

Jaj, drága, azokban az időkben tele volt a templom: az iskolások elől, a lányok, legények külön. Ahogy megszólalt a harang, azt mondta apám: Na, Julcsa, öltözzetek! Ő maradt az állatokkal. Ott pihent meg egy kicsit anyám is, a templomban. Sokat takarított, mert mindenki behordta a mocskot. Karácsony estéjén, mikor mi lefeküdtünk, felfrissítette egy kis vizes, polyvás sárral a tapasztós földet, hogy reggelre tiszta legyen. Apám kapcadarabjait tette le járdának, hogy rá tudjanak lépni.

Ida néni felállt, hogy réges-régi barnás-sárgára fakult képeket mutasson nekem. Nagy bajuszú, pipás férfi, fejkendős, komor asszony előtt sok apró inges gyermek. A család. Ahogy nézegettem, megcsapott a múlt lehelete.

– Kerek tíz hónapig voltam férjnél. Elhagyott a gyermekkel a nagy hasamban. Akkor a karácsony már egy hónapos kislánnyal talált. Ezt hozta nekem az angyal: kisbabát.

Én édestől még csak egy bútort sem kaptam. Egy padládát adott szegény, mikor férjhez mentem a zilahi emberhez, aki még a gyermeket is megtagadta. Máriát én neveltem egyes-egyedül. Cselédkedtem. Hol Zilahon, hol Sámsonban, Keresztesen, Budapesten... Lupényban. Huszonhárom évig voltam idehaza iskolaszolga. Cselédként sem feleselgettem sosem, és akárhol voltam, aratásra mindig haza kellett jönnöm, mert anyám beteges volt.

A becsületesség – az a legfontosabb, mert megnyugvást jelent, lelki békét. Kipróbáltak engem Budapesten is. Tettek erre-arra pénzt, de nem kellett sosem senki fia banija. Vitatkozni sem szerettem, inkább magamba fojtottam mindent. Nem szeretek panaszkodni sem. Ha én elkezdek valamit mesélni, a másik ember rátromfol, hogy ő még többen ment keresztül. Sosem szoktam meg a házalást, a sok beszédet. Most már öreg vagyok – ne utáljon engem senki. A jó Isten mindent kipótol.

Vannak fájdalmaim, de nem szeretem az orvosokat. Ez az itteni is szokta mondani: Ida néni, nem jön hozzám sose.

– Most már csendesültek a karácsonyok. Régen mindenki repesve várta. Most alig tudjuk, hogy ünnep van. Hogy várom a mostanit? Ahogy a jó Isten elhozza nekem. Aki ennyi életet élt, az mindent megpróbált és mindenre keresztülment. Én nem félek elmenni. A Fennvaló adta születésemet, az Ő kezében van a halálom is.

Aztán fordítottam egyet a beszéden, hogy hadd lám, ez az okos öregasszony tud-e még valamit üzeni nekünk:

– Hogy miért vagyok még itt, nem tudom. De azt vallom, hogy „Emberekben lehetetlen a mi segítségünk” és hogy „Ne legyen bizodalmatok földi hatalmasokban”.

És ahogy kikísért szűk kis tornácán, a téli-re megmentett muskátlik között, belenéztem őszinte szemébe. Mélyről, mintha a múltból nézett volna rám a még mindig csillogó szempár. Igen – gondoltam magamban –, mélyről, a tiszta lélekből jön a pillantás, mint az őszinte karácsonyok öröme.

VERES PIROSKA

Akik önmaguk foglyai – az autizmus mint korjelenség

Mitől válik valaki nem kedvessé egy közösségben? Leginkább attól, hogy nem alkalmazkodik a társadalomban elfogadott viselkedési szabályokhoz, furcsa reakciói pedig értetlenséget váltanak ki. Sok idő után ébredhet fel a gyanú, hogy a különös ember autista lehet.

Mindenek előtt fontos megértenünk azt, hogy nincs konkrét jellemábrázolás, amely alapján bárki megállapíthatja röpké pár perc, akár óra alatt, hogy egy gyermek, tini vagy akár felnőtt autizmusban szenved-e. Nem létezik egy „hamupipőke cipellője”, amelyet csak rápróbálunk a lábára, és ha ráillik, minden kétségeket kizáróan kijelentjük, hogy autista. Sokkal összetettebb vizsgálatra van szükség, mondhatnánk úgy, hogy felderítő útra kell indulni az egyén életében ahhoz, hogy a végén diagnózist lehessen felállítani.

Miben is nyilvánul meg az autizmus? Főleg a társadalmi kapcsolatokat, kommunikációs készséget és érdeklődési kört érinti. Jellemzői közé tartozik a szemkontaktus hiánya, amely abból adódik, hogy az autistáknak nincs szükségük rá, mivel nem tudják leolvasni az érzelmeket az emberek arcáról. Másképp dolgozzák fel a külvilág történéseit és ingereit. Ismeretlen helyzetekben fizikailag és mentálisan leblokkolhatnak, legyen szó akár egy autóduda váratlan hangjáról, ismeretlen személy közeledéséről, ismeretlen helyekről.

TÜRELEMMEL, SZERETETTEL

Konkrét ismereteket igényelnek ahhoz, hogy megértsenek egy új szituációt, például ha egy új helyre kell menni, akkor konkrét adatokat arról, hogy mennyi ideig lesznek ott, mit kell csinálniuk. Felfedezhető rajtuk ugyanakkor undort kifejező arcmimika például, ha nem tetszik egy tárgy vagy akár személy. Dührohámok is jelentkezhetnek, amelyekre nem egyszerű megtalálni a csillapítás módját. Természetesen ezen jellemzők csak töredékei annak, amit kivizsgáláskor egy specialista figyelembe vesz. Csupán érzékeltetni szeretnénk azt, hogy mennyire összetett dolog ez. De hát kik is vagyunk mi, ha nem Isten különleges gyermekei egy különleges világban.

A jó hír az, hogy találhatunk felkészült szakértőket. Nem meglepő, hogy közvetlen környezetünkben nem akad könnyen erre a területre szakosodott specialista. Minden oktatási intézményen belül, legyen az óvoda, általános iskola vagy gimnázium, található egy pszichológus, aki segíthet, illetve útbaigazítást tud adni.

Az autizmust 60 éve tudósok tucatjai kutatják intenzíven. Ez idő alatt azonban elterjedtek különböző tévhitek, amelyekkel fontos tisztában lenni. Néhány éve szállóigeként terjedt az, hogy az autizmust védőoltás okozza.

Ennek az állításnak semmilyen tudományos alapja nincs, pusztán rémhírkeltés. Az igazság az, hogy még nem tudjuk pontosan az autizmus kialakulásának okát.

Sokszor hallhatjuk azt is, hogy egy autista személy nem vágyik társas kapcsolatokra, érzelmszegény, fogyatékos, vagy akár azt is, hogy minden autista kiemelkedően tehetséges.

Szó sincs ilyesmikről! Egy autistának csupán nehezen érthető, hogy mások hogyan működnek, ezért gond számukra a kapcsolatteremtés másokkal. Dehogyan érzelmszegények! Néha erősebb érzelmeket élnek át, mint más embertársaik, csak nehezebben ragadják meg, hogy mit is jelentenek ezek az érzelmek. Fontos tudni, hogy ép intellektussal rendelkeznek!

Ami a kiemelkedő tehetséget illeti, tényleg előfordul körükben a sztereotip érdeklődés, azaz szinte megszállottan érdeklődnek egy dolog (például a mozdonyok), ezért fejlődik a tudásuk egy bizonyos területen. Sajnos a tehetségüket néha nehéz fülön csípni, mivel nehezen megy számukra a kommunikálás.

Egy másik fontos tudnivaló, hogy az autizmus veleszületett állapot, nem gyógyítható, nincs gyógyszer, amitől pikk-pakk elmúlik, viszont megfelelő terápia segítségével hatalmas fejlődést lehet elérni! Ehhez fontos az együttműködés mind gyermek, mind a szülei, illetve a felnőtt érintett esetében. Mindenki, szülők, tanárok, kollégák, barátok – és nem utolsósorban a hittestvérek – hozzájárulása fontos a fejlődés eléréséhez. Ha elzárkózunk tőlük, még rosszabb lesz!

Végtére is vagyunk ezen a Földön elég sokan ahhoz, hogy segíthessünk. Nem feltétlenül az autista gyermeket, felnőttet kell tunkolni, hogy beilleszkedjen. Nagyobb hatást érhetünk el, ha mindenki egy picit tesz, alkalmazkodik és nyitott marad az újra, a szokatlanra, a „másra”!

Növekedjünk együtt Isten és emberek előtt való kedvességben.

BONDÁR ZSANETT gyermekpszichológus
DARÓCZY TÜNDE pedagógus

Beszéljünk erről is

Egyre több lelkipásztor várja összeszorult torokkal a karácsonyt: sok szolgálat, programok, ünnepély, csomagok, rohanás. Kinek jutott, kinek nem jutott csomag? Ki haragszik meg, mert kisebb kekszét kapott, mint a másik? Melyik egyháztag sértődik meg, hogy a lelkész elfelejtett neki külön is áldott karácsonyt kívánni? Vajon kit, vajon mit felejtett el a nagy készülésben?

A lelkész szinte repül szószékre fel, szószékről le, napokon át. Mindenki vágyja, keresi az örömet, a lelkipásztor pedig a szívét nyitja meg, hogy mindenkinek jusson Ige, mosoly, kézszorítás.

A lelkipásztor gyerekei? Azok bizony nem látják az apjukat egész ünnepen. A felesége? Segíti a lelkészt, ahogy tudja: vele tűnök, vele szenvedek, vele megelégszem...

Szenteste, éjjel körül elcsendesedik a gyülekezet, pihenne a lelkipásztor. De nincs megállás: csengetnek, kopognak, dörömbölnék. Kántálnak, de nem úgy, mint régen: idegenül, félrészezen, 5 lejért.

Aztán végképpen elcsendesedik minden az ünnep után. A lelkipásztor pedig fáradtan keresi az ünnepet, keresi a felesége arcát, a gyermekei mosolyát. Milyen hamar felnőnek, és alig ünnepelték közösen karácsonyt... De szeretne a lelkipásztor is egyszer karácsonykor csak ünnepelni. Csak ünnepelni...

Egy nemrég készített, a lelkipásztorok életével foglalkozó felmérés az alábbi eredményekre jutott:

Az aktív lelkészek 13%-a túl van egy váláson. A lelkészek 25%-ának nincs kihívás fordulnia, ha személyes vagy családi problémái, konfliktusai vannak. A lelkészfeleségek 25%-a a férjük lelkészi szolgálatát tartja elsődleges konfliktusforrásnak a házasságukban. A lelkészek 33%-a úgy érzi, hogy egyházi szolgálata a családi életük rovására megy. 45%-uk volt már, vagy jelenleg is depressziós a szolgálatában átélt kudarcok, magány és kiegészés miatt. 50%-uk úgy érzi, nem tud megfelelni azoknak az elvárásoknak, amelyeket maguk vagy mások támasztanak a lelkészi szolgálatukkal kapcsolatban.

A lelkészfeleségek 56%-ának nincs közeli baráti kapcsolata senkivel, a lelkészek esetében ez az arány 70%! A lelkészek 70%-ának volt vagy van konfliktusa a házastársával a kevés lelkészi fizetés miatt. 80%-uk úgy gondolja, nem jut elég idő a házastársára a szolgálat miatt. 90%-uk úgy gondolja, hogy a teológiai felkészítésük hiányos, nincs idő olvasni, lemaradtak.

A lelkészek 94%-a él folyamatos stresszben amiatt a gyülekezeti elvárás miatt, hogy az ő családjának mindenben tökéletesnek kell lennie.

VISKY ISTVÁN

A Magyar Református Énekeskönyv megjelenésének 20. évfordulóján, a Reformáció 500 éves jubileumához közeledve egy olyan kiadvány jelent meg a közelmúltban, mely egyházkerületünk történetében egyedülálló, hiszen a gyülekezeti éneklés kíséretére szerkesztett kántorkönyvek, korálkönyvek történetében az első, amely ebben a régióban látott napvilágot.

A Kántorképző Tanfolyam és a gyakorlati kántori munka során már évekkel ezelőtt felmerült az igény egy olyan korálkönyvre, amely az énekeskönyv szövegét is tartalmazza, és nagymértékben segíti a kántorok munkáját. A szerkesztés ötletgazdája Rác Lóránd Márton, Zilah-belvárosi kántor, zenetanár, a Kántorképző Tanfolyam tanára, aki közel háromévi munkával készítette el ezt a kiadványt.

A Magyar Református Korálkönyv intonációkkal és az 1996-os Énekeskönyv énekverseivel október hónapban jelent meg a Református Egyház Misztótfalusi Kis Miklós Sajtóközpontjának Nyomdájában, Kolozsvárott. Nemcsak formailag, hanem tartalmában is megújult, hiszen a könyv számára új letétek és új intonációk is születtek. A szerkesztő munkatársai között találjuk Draskóczy László, Sepsy Károly, Berkesi Sándor nevét, a zsolnárokhhoz pedig az egyik hollandiai korálkönyv letéteit vette át a szerkesztő, mindegyik önálló intonációval ellátva.

Szeretettel ajánljuk a kántorok, gyülekezetek, leendő egyházzeneészek figyelmébe, hiszen abból a célból készült, hogy gyülekezeti éneklésünk szebb, tisztább, frissebb legyen, Isten dicsőítésére méltó. Köszönetünket fejezzük ki a szerkesztőnek és munkatársainak, valamint a Királyhágómelléki Református Egyházkerületnek, hogy felkarolta és támogatta a kiadvány megjelenését.

OROSZ OTILIA VALÉRIA

Presbiteri Szövetség

A Nagykárolyi Református Egyházmege Presbiteri Szövetsége Hadadon tartotta meg őszi konferenciáját. Nagy Sándor, lelei lelkipásztor és dr. Puskás Csaba, orvos a gyülekezet, presbiter és lelkész egyházban való kapcsolatáról beszéltek előadásaikban.

Az előadásokat Tolnay István esperes igehirdetése előzte meg, aki a Jn 1,41-43 igeszakasz alapján szólt a jelenlévőkhöz. András apostol példáján keresztül bemutatta, hogy milyen kell legyen nem csak egy jó presbiter, hanem mindenki, aki Krisztust szolgálja. Az első dolog, hogy Jézus legyen a tanítómestere. A második, hogy Krisztusról bizonyítást tegyen mások előtt. A harmadik pedig, hogy Istenhez vezesse az embereket – fogalmazott az esperes.

Nagy Sándor Krisztus első gyülekezetének bemutatásával kezdte előadását. Beszét a presbiterokról is, akik erős hitű, bibliaismeretben jártas gyülekezeti tagok. Feladatuk együtt munkálkodni a lelkipásztorral Krisztus egyházának dicsőségére. Sokszor azonban konfliktussá válhat az, ha a lelkipásztor túl sokat akar és munkára sarkalja a presbitereket, ugyanakkor az is, ha túlságosan passzív. A lelkipásztortól ma már sokan elvárják, hogy gazdasági szakember, menedzser, pályázati referens és még sok minden más legyen, de nem ez az ő feladata. Az egyházközösség működéséért gyakran a gyülekezet a presbitériumot, a presbitérium pedig a lelkipásztort tartja

felelősnek, holott ez közös ügy – állapította meg az előadó.

Dr. Puskás Csaba presbiteri szemmel vizsgálta meg, hogy mi is az egyház. Beszét Isten látható egyházáról, amelybe beletartozik a gyülekezet, presbitérium, lelkész, templom és minden egyházi ingatlan, és tágabb értelemben az Anyaszentegyházról, ami nem más, mint Isten újszövetségi népe. Ezt Krisztus alapította, és a feje maga Jézus. Részletesebben foglalkozott a presbitérium Istennel, lelkipásztorával és gyülekezetével szembeni teendőiről. Elmondta: „a lelkipásztor feladata az Ige hirdetése, a presbitériumé pedig az igehirdetés feltételeinek a megteremtése”.

A konferencia résztvevőire Almási Csaba, a Presbiteri Szövetség elnöke és Kovács Jenő, egyházmegei főgondnok szólt tartalmas gondolatokat, majd fórumbeszélgetés következett.

SEBESTYÉN ELŐD

Elég jól ismered a Bibliát?

A Nagykárolyi Református Egyházmege általános iskolásoknak szervezett bibliaismereti vetélkedőjét Hadadon szervezték meg november 12-én. Az I-IV. osztályosok korcsoportjában a szaniszlóiak, az V-VIII. osztályos korcsoportban pedig a Nagykároly-kertvárosiak lettek az elsők.

A vetélkedőt Zsákai Norbert, bogdándi lelkipásztor igehirdetése és Tolnay Adrien Luther Mártonról szóló diavetítéses bemutatója előzte meg. A lelkipásztor az 1Thessz 1,1-7 igeszakasz alapján az igazi példakép kereséséről és megtalálásáról beszélt a gyermekeknek. Bár cseppet sem bizonyultak könnyűnek a Tolnay Adrien és Sebestyén Elek Előd által összeállított feladatlapok, a vetélkedő csapatok nagy része mégis szép eredményt ért el.

Az I-IV. osztályosok kategóriájában az első helyet az idén is a szaniszlóiaknak sikerült megszerezniük, a második helyre holtversenyben a kismajtényiak és a szilágypériek kerültek fel, míg a harmadikra a leleiek. A szaniszlói csapat tagjai: Balla Szilvia, Bereczki Vivien, Kremer Ádám és Tóth Szilárd. Az V-VIII. osztályosok kategóriájában az első díjat a Nagykároly-kertvárosiaknak sikerült megszerez-

niük, a másodikat az érszakácsiaknak, a harmadikat pedig a leleieknek. A nyertes kertvárosi csapat tagjai: Fazakas Barnabás, Héb Dorottya, Maier Tamara és Torzsa Alexandra. Az egyik legszebb eredmény talán mégis az egyik kaplonyi kislányé volt. Lőkös Jázmin ugyanis egyedül vállalta, hogy indul az I-IV. osztályos korcsoportban, és szép eredményt sikerült elérnie. Voltak települések, ahonnan több csoport is érkezett: Magyargéresről négy, Szilágypérből három csapat is összemerte tudását.

„Hálát adunk Istennek, hogy több mint 70 gyermek vett részt a vetélkedőn. Ez azoknak a lelkipásztoroknak és tanároknak is köszönhető, akik a gyermekek felkészítésével fáradoztak. Mindkét korosztályban tíz-tíz csapat mérte össze tudását. Külön köszönet illeti a Reformáció Emlékbizottságot, hiszen támogatásuk által édességet, gyümölcsöt, írószereket és könyveket vásárolhattunk. Gazdagabbá tehattük a versenyzők napját, és értékes díjakat adhattunk át nekik. A vetélkedő során nemcsak tudásukat mérhették össze a gyermekek, hanem alkalom volt ez arra is, hogy megerősödjenek református identitásukban” – fogalmazott Balogh Enikő, kismajtényi lelkész, az esemény főszervezője.

SEBESTYÉN ELŐD

Tanácskozott a Generális Konvent

A Kárpát-medencei református egyházak hivatalban lévő püspökeit és főgondnokait tömörítő testület november 8-9-én a megújult Debreceni Református Kollégiumban tartotta ülését, melynek kiemelt témája a jövőre esedékes reformációi jubileumi emlékvé rendezvényeinek előkészítése volt.

Az elnökség tárgyalta a jövő évi közös programtervekről, egyeztetve a külhoni és az anyaországi egyházkerületek fontosabb eseményeinek időpontjáról és előkészítve a reformációi jubileumi emlékvé rendezvényeit is. Kiemelten foglalkoztak az emlékvé országos egyházi megnyitójával, amelyet január 31-én Debrecenben tartanak majd. Az elnökség támogatta, hogy a kárpátaljai „Reformáció gyermekei” programot a Magyar Református Egyház többi részegyházában is átvegyék. A tanácskozás résztvevői továbbá megtekintették Cséke Zsolt kisfilmjét is, ami öt percben foglalja össze azt a 450 esztendő, amit a reformátusok Tiszántúlon megélték.

A megbeszélésen szó esett a részegyházakban lezajlott és folyamatban lévő tisztújításokról is. Az ülésen bemutatkozott a Királyhágómelléki Református Egyházkerület új főgondnoka, Bara Lajos István, aki a Zilahi Református Wesselényi Kollégium igazgatója. Elhangzott, hogy a Szerbiai Református Keresztyén Egyház október 22-én és november 5-én megtartott 57. Zsinata kiírta az általános tisztújítást az egyházban és meghatározta a választások menetrendjét is, amely szerint a november 19-ig tartó jelölési időszak és a december 10-ig zajló szavazás, majd az esetleges fel-

lebbezések elbírálása után 2017 januárjában kezdenek meg a munkát az új tisztségviselők.

Az elnökségi ülés foglalkozott a Magyar Református Egyház költségvetésével, a Második Helvét Hitvallás átdolgozott szövege részegyházi elfogadásának kérdéseivel és a Kárpát-medencei református oktatási alap 2016. évi adománygyűjtésével, illetve beszámoló hangzott el többek között a Generális Konvent alkalmi lelkészküldés programjáról, az Edinburghban zajló lelkigondozói, gyülekezetplán-

tálási szolgálatról, valamint a részegyházak életének aktuális kérdéseiről is.

Az Európa Rádióban Fekete Károly, a Tiszántúli Református Egyházkerület püspöke beszélt a Generális Konvent elnökségének debreceni tanácskozásáról. Az interjút meghallgathatják a ttre.hu oldalon. A Generális Konvent a Kárpát-medencei református egyházak közös képviselői testülete. Feladata a közös alkotmány és közös törvények előkészítése, a közös ügyek koordinálása, az egység munkálása. Ennek ügyvivő testülete a Kárpát-medencei református egyházak hivatalban lévő püspökeit és főgondnokait tömörítő elnökség, melynek feladata a közös ügyek intézése. A testület szükség szerint, de évente legalább háromszor ülésezik.

VIATOR

Imahét – 2017

Megbékélés – Krisztus szorongató szeretete (2Kor 5,14-20)

1. nap: „... egy meghalt mindenkiért...” (2Kor 5,14)

Ézs 53,4-12 Jóvátételül áldozta fel magát. Zsolt 118,1.14-29 Az Úr nem adott át a halálnak.

1Jn 2,1-2 Krisztus meghalt értünk. Jn 15,13-17 Életét adja barátaiért.

2. nap: „... többé ne önmaguknak éljenek...” (2Kor 5,15)

Mik 6,6-8 „Ember, megmondta neked, hogy mi a jó, és hogy mit kíván tőled az Úr!” Zsolt 25,1-5 „Utaidat, Uram, ismertesd meg velem.”

1Jn 4,19-21 „Mi azért szeretünk, mert Ő előbb szeretett minket.”

Mt 16,24-26 „Mert aki meg akarja menteni az életét, elveszti azt, aki pedig elveszti az életét énértem, megtalálja azt.”

3. nap: „Úgyhogy mi mostantól senkit sem ismerünk test szerint” (2Kor 5,16)

1Sám 16,1.6-7 Az Úr nem a külső megjelenésre tekint, hanem arra, ami a szívben van.

Zsolt 19,7-13 Az Úr parancsolata világos, ragyogóvá teszi a szemet.

ApCsel 9,1-19 Saul a Pál nevet kapta. Mt 5,1-12 A boldogmondások.

4. nap: „... a régi elmúlt...” (2Kor 5,17)

1Móz 19,15-26 Ne nézz hátra! Zsolt 77,5-15 Isten mindig kegyelmes.

Fil 3,7-14 „... ami mögöttem van azt elfelejtve, ami pedig előttem van, annak nekifeszülve futok egyenest a cél felé...” Lk 9,57-62 „Aki az eke szarvára teszi a kezét, és hátratekint...”

5. nap: „... új jött létre.” (2Kor 5,17)

Ez 36,25-27 „Új szívet adok nektek...” Zsolt 126 Megtelve örömmel.

Kol 3,9-17 Krisztusban megújulva. Jn 3,1-8 Lélektől születetten.

6. nap: „Mindez pedig Istentől van, aki megbékéltetett minket önmagával Krisztus által...” (2Kor 5,18)

1Móz 17,1-8 Isten szövetségre lépett Ábrahámmal.

Zsolt 98 Az egész világ látta Isten győzelmét. Róm 5,6-11 Megbékéltettünk Istennel Fiának halála által.

Lk 2,8-14 Az örömhír hirdetése.

7. nap: A megbékélés szolgálata (2Kor 5,18-19)

1Móz 50,15-21 József megbékél testvéreivel. Zsolt 72 Isten országa igazságosságot és békét hoz.

1Jn 3,16b-21 Isten szeretete arra készít bennünket, hogy szeressük egymást.

Jn 17,20-26 Jézus egyházának egységéért imádkozik.

8. nap: „... béküljete meg Istennel.” (2Kor 5,20)

Mik 4,1-5 Az utolsó napokban az igazság fog uralkodni.

Zsolt 87 Dicső dolgokat beszélnek Istenről. Jel 21,1-5a Isten új eget és földet teremt.

Jn 20,11-18 A feltámadott Krisztussal való találkozás személyes küldetéssel jár.

Szálláslehetőség és konferenciaterem Nagyváradon

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület Székházában (Nagyvárad, Sulyok István u. 9. szám) lehetőséget biztosítunk konferenciák, értekezletek, előadások megtartására.

Tanácstermünk 50 személy befogadására alkalmas. A következő feltételeket biztosítjuk:

- Wireless internet
- Hangosítás
- Vezeték nélküli mikrofonok
- Nagyméretű vetítőernyő
- Projektor és laptop (a vetítés bármilyen adathordozóról biztosított)
- Klímaberendezés

A parkolás zárt, kamerákkal őrzött udvaron lehetséges, 40 gépkocsi számára biztosítottunk helyet.

Emeleti vendégszobáinkban 16 személyt tudunk elszállásolni. A reggeli biztosított. Igény szerint a helyszínen svédasztalos ebé-

det, vagy a közelben ebédet tudunk felkínálni. Rendezvények esetén térítés ellenében kávét, ivóvizet és süteményt kínálunk. A szobák kétágyasak, saját fürdőszobával. A szálláshelyeken ingyen internet, a közös társalgóban televízió van.

BÉRLÉSI DÍJAK:

- Teremdíj: 40 lej/óra vagy 250 lej/nap
- Projektor, laptop, hangosítás: 100 lej/rendezvény
- Szállás: 60 lej/személy/nap reggeli nélkül vagy 70 lej/személy/nap reggelivel

FONTOS:

- Fenntartjuk a jogot, hogy vendégeinket megválogassuk!
- Foglалás legalább 7 nappal az esemény előtt!

ELÉRHETŐSÉG:

FARKAS ZSOLT
zsolfif@yahoo.com, 0762-638-210

Svédországban nyílt meg az első ateista temető

Ferenc pápa svédországi látogatásának aggasztó szenzációja mellett észrevétlenül húzódott meg a hír, hogy most már kifejezetten istentagadók számára is létrehoztak temetőt Svédországban.

Megnyílt az első temető, amelyik Svédország növekvő ateista lakosságát fogadja. Az ötlettel Josef Erdem, az ország központi részén található Borlänge városából rukkolt elő. Úgy gondolta, hogy hiányzik egy olyan temető, ahol az emberek maguk döntenek arról, hogy milyen sírkövük legyen.

A férfi megpályázta a területet, és meg is kapta a svéd egyháztól, akik a gondozásról fognak gondoskodni, de itt meg is áll a kompetenciájuk a hellyel kapcsolatban. Erdem nyilatkozatában elmondta, hogy mindenki maga dönthet a sírkövről, azzal az egy feltétellel, hogy vallási és nemzeti jelképek nem szerepelhetnek rajta.

Az eddigi visszajelzések alapján ateisták és vallásos emberek egyaránt nagyon támogatták az ötletet, és bár a terület egyelőre üresen áll, az első jelentkezők már feltűntek, ami nem csoda, hiszen Svédország dobogós ateizmus terén egyes felmérések szerint. A Gallup 2015-ös kutatása szerint a megkérdezettek 76 százaléka adta azt a választ, hogy nem vallásos, vagy meggyőződéses ateista.

A skandináv társadalom tovább boilyong az identitáskeresés útján. A valamikor európai nagyhatalomnak – és nemkülönben vallási hatalomnak – számító Svédország sajátos utakon próbálja újra megtalálni valamikori önmagát. A háromszáz éve még a reformációt és az evangéliumi igazságot nagyhatalmi fellépéssel, háború árán is megmentő Svédország a keresztyén világon belül egyre sajátosabb álláspontot foglal el magatartásával. Bár a svéd lakosság nagy része istentagadó, a menekültválság alkalmával a legbefogadóbbnak igyekezett mutatkozni, és míg a magukat még keresztyénnek vallók száma is rohamosan csökken, egyháztörténeti léptékű kapcsolatfelvételt szerveztek meg a római katolikus egyházzal.

Nem is lenne talán ezzel semmi baj, ha nem nélkülöznék éppen azokat az evangéliumi alapokat, amelyekre hivatkoznak ezek az események. Ma a svéd társadalom egy értékvesztett, sodródó közösség, amelyik úgy akar lelki gyümölcsöket felmutatni, hogy közben elvágja saját lelki gyökereit.

VISKY ISTVÁN

A SZAKEMBER VÁLASZOL

Hogy lehet gyászolva ünnepre készülni?

Életünk során többször is át kell élnünk a veszteség érzését. Elveszíthetünk valakit vagy valamit, akinek vagy aminek a hiányát nagyon nehezen dolgozzuk fel. A legfájdalmasabb, amikor egy számunkra kedves személyt veszítünk el. A gyász lelki feldolgozásáról szóló kérdésekre Várna Gyöngyvér pszichológusnő válaszolt.

– Milyen szakaszai vannak a gyásznak?

– A gyászt a veszteség által kiváltott reakcióként definiálja a lélektan. Veszteséget pedig minden olyan dolognak az eltűnése/megszűnése jelent, ami fizikailag vagy érzelmileg fontos volt. Veszteség lehet például egy párkapcsolat megszakadása, betegség, munkahely elvesztése, önbecsülés-, bizalomvesztés, stb. Mégis veszteség említésekor általában a hozzátartozók elvesztését értjük: szülő, testvér, házastárs, magzat, gyermek, barát. A veszteségek által kiváltott gyász folyamata azonban nagyon hasonló. A lélektan több szakaszelmélettel is megkísérelte leírni a gyász folyamatát. Ezek közül talán legismertebb Elisabeth Kübler-Ross szakaszelmélete. Ő az elutasítás, a düh, az alkudozás, a depresszió és a belenyugvás öt fázisát írta le. Fontos tudnunk, hogy minden gyász és minden gyászoló egyedi, minden veszteség esetében különböző érzelmek, reakciók váltódnak ki a gyász különböző szakaszaiban.

– Könnyebben fel tudja-e dolgozni a gyászt egy hívő ember, mint egy hitetlen? Vagy ennek nincs meghatározó szerepe?

– Találtam egy összefoglaló áttekintést a témával kapcsolatban. Az áttekintés 32, kifejezetten ebben a témában történt kutatást vizsgál. Eredményként a következőkkel zárul: a kutatások kilencvennégy százaléka talált valamilyen szintű pozitív hatást a vallásos/spirituális hitnek a gyászra. A „valamilyen szintű” kifejezést szándékosan emeltem ki, hiszen a téma által kutatott fogalmak, bonyolultságuk és jellegük miatt, mennyiségi változókkal való pontos leírása nehéz, ha nem lehetetlen feladat. Viszont mi, hívő emberek, talán saját tapasztalatunkból elmondhatjuk, hogy elveszített szerettünk élete és halála vallás és a hit összefüggésében más értelmet nyer. Megnyugtat a tudat, hogy jó helyen, biztonságban tudhatjuk őt halála után is, és hogy együtt lehetünk majd újra saját halálunk után. Továbbá az is, hogy gyászunkkal megértésre találunk gyülekezetünk közösségében.

– Vannak, akik rendszeresen látogatják a sírokat, míg vannak, akik csak ritkábban. Mivel magyarázható ez? Vannak, akik a rendszeres sírlátogatás során könnyebben fel tudják dolgozni az elválást, míg másoknak sebeket szakít ez fel?

– A gyász szakaszainak sajátosságaival magyarázva, talán az a gyászoló, akiben szeretteinek sírja még intenzív érzelmeket vált ki, még nem jutott el az ötödik szakaszba, az elfogadás szakaszába. Itt a hirtelen változó, intenzív érzelmek lecsillapodnak, és a veszteség már nem köti le a gyászoló minden pillanatát, képes elfogadni az elválást.

– Mi segíthet a gyászunk feldolgozásában? Fel lehet-e egyáltalán dolgozni?

– A kérdés első felére válaszolva, minden gyász és minden gyászoló egyedi, mindenkinek más-más megoldás segíthet. Általánosan elfogadott tanácsok azonban, hogy keressünk társas támogatást, merjük megélni/kifejezni a gyászunkat. Ez nem könnyű, hiszen érzelmek hullámvasútján érezhetjük sokszor magunkat. Tervezzük meg előre a nehéz napokat (pl. karácsony, évfordulók), és nagyon fontos, hogy a gyász időszakában is vigyázzunk önmagunkra. Ha azonban a negatív érzelmek állandósulnak, vagy az idő múlásával rosszabbra fordul a gyász folyamata, esetleg úgy éreznék a gyászoló, hogy az életet nem érdemes élni, keressünk fel szakembert.

A kérdés második felére, hogy fel lehet-e egyáltalán dolgozni a gyászt, egy hasonlattal felelnék: a gyász olyan, mint a lélegzetvétel. Beszívjuk a levegőt, közben az oxigén ott marad a szervezetünkben, felhasználódik/integrálódik. Majd végül kifújjuk a levegőt, elengedjük. Fontos mozzanat az oxigén integrálása, ami, talán észrevétlenül, de megtörténik. A gyász feldolgozása valójában azt jelenti, hogy a gyászoló érzéseiben és emlékeiben az elhunyttal kapcsolatos múlt integráltan, saját személyisége részeként él tovább, úgy hogy emellett képes a megfelelő életvitelre, mindez nem zárja ki az emlékezést, sőt, éppen az emlékek integrálását jelenti. Ez egy természetes folyamat, olyan, mint amikor a szervezetünk integrálja az oxigént.

SEBESTYÉN ELŐD

Szétvert, felgyújtott templomok, romos épületek és bombacsapdák

Romok és időzített bombák között készülnek a visszatérő iraki keresztyének a karácsonyra, Jézus Krisztus születésének ünnepére. „A földön békeség, az emberekhez jóakarát” – zengik az angyalokkal együtt a sokat szenvedett keresztyének.

Súlyosan megrongálódott, felgyújtott és belülről szétvert ingatlanok ezrei, az épen maradt házakban pedig bombacsapdák fogadták a Bartillába és Hamdaniyába látogató nagyrészt egyházi vezetőkkel álló küldöttséget, akik a keresztyének helyzetének felmérése céljából érkeztek a településekre. A tényfeltárási küldöttség tagja volt az Ökumenikus Segélyszervezet munkatársa is, aki első segélyszervezeti szakemberként kezdte meg a települések humanitárius felmérését. A Hamdaniyában élő keresztyének az első adatok szerint 2753 házat, 2054 gépet, 201 ipari létesítményt, 401 gazdasági ingatlant és 854 üzleti vállalkozást veszítettek el.

SÚLYOSAN MEGRONGÁLÓDOTT TEMPLOMOK ÉS ÉPÜLETEK

Az Ökumenikus Segélyszervezet helyszíni jelentése szerint a harcokban megrongálódott városok, melyekben a civil, az egyházi és közösségi ingatlanok is hasonló sorsa jutottak, javarészt több mint két éve üresek, mióta a város lakói elmenekültek. Gyakorlatilag egyetlen ingatlan sem úszta meg sérülés nélkül. A bartillai Szt. György-templom kiegészítést, rengeteg munkával lehet majd helyrehozni. A bent lévő tárgyakat összetörték, az egyházi könyveket elégették, az összes keresztet letörték, szétverték, a templomkertben lévő, korábban a gyülekezetben szolgáló egyházi vezetők sírjait is megrongálták. Hasonló a helyzet a Szt. Simon-templomban, ahol az ismert bibliai történetet bemutató falfestményt fekete festékkel fújták le.

A hamdaniyai Szt. Barbara-templom a környék legnagyobb keresztyén zarándokhelye. A visszafoglalás után a végig ott maradó keresztyének első dolga volt, hogy ha botokból, lécekből is, de a templom összes keresztjét visszaállították, melyek messziről is jól látszanak. A templom fölötti domb két dolog miatt különleges. Egyrészt azért, mert ide virágokból álló nagyméretű keresztet állítottak föl a visszafoglalás után, másrészt pedig azért, mert a felgyújtott és kifosztott templomból alagutat ástak korábban az Iszlám Állam katonái a dombtetőre.

Hamdaniyában még most is folynak kisebb közelharcok. A városba érkezett küldöttség látogatásának különleges pillanata volt a fegyverek döngésének háttérzajában a Mária-templomban énekelt hálaima az oltár előtt. Az templomudvaron könyvégetés nyomai, hamu

mindenhol, latin nyelvű bibliamaradék, arámi vagy éppen arab nyelvű kéziratok hevernek a tízezernyi, üres töltényhüvely között.

Egyik legjobb állapotban a Szt. Pál egyházi iskola épülete maradt, vélhetően hamar rendbe hozható. Bár látszik a rongálási és gyújtogatási próbálkozás, azonban valószínűleg nem jutott már ideje a visszavonulót fújó terrorszervezetnek a pusztításra. Az iskola könyvtára viszonylag jó állapotban maradt meg. Az utakról nem célszerű letérni, bárhol lehet elrejtett bomba vagy a harcok során fel nem robbant, de éles gránát, ami bármikor működésbe hozhatja magát.

SZEMÉLYES TRAGÉDIÁK

A tényfeltárási út során alkalom nyílt felkeresni a küldöttséggel utazó keresztyén képviselő két éve elhagyott otthonát. Az utcába befordulva messziről látszott, hogy áll az ingatlan, de teljesen kiegészítést, melyben a tulajdonos egyetemi szakdolgozata mellett a szomszéd esküvői videója maradt csupán emlékül a háború előtti életéből. Az út során számos katonával találkozva megdöbbentő személyes történetekkel szembesült a tényfeltárási küldöttség, melyből jól látszik a háború emberek lelkét és tudatát érintő pszicho-szociális rombolása is.

A humanitárius munka dandárját jelenleg is a kitelepítettek ellátása jelenti. Hamdaniya és Bartilla lakosságának java két éve él Erbilben vagy Duhokban, sokan pedig a közeli al-Kahazar menekülttáborban laknak. A visszaköltözés első lépése az aknamentesítés, majd – várhatóan több hónap múlva – elkezdődhet az ingatlanok felújítása. Az áramszolgáltatás hamar üzembe helyezhetőnek látszik. A települések iskolái állnak, de teljesen fel kell újítani és be kell rendezni őket. Ez Hamdaniyában mintegy 20, Bartillában egy tucat oktatási intézményt jelent. Az iskolabútorokon és könyveken kívül minden egyes iskolai eszközt pótolni kell majd. Az iraki államnak jelenleg alig-alig van kapacitása erre. *(evangelikus.hu nyomán)*

Megbékülők gyülekezete

Nemrég a Sátoraljaújhegyi Fegyház és Börtön dísztermében találkoztak magyarországi, illetve romániai börtönökben szolgáló lelkipásztorok.

A találkozó szervezői és házigazdái: a Református Missziói Központ igazgatója Magyarné Balogh Erzsébet, Hajdú Miklós atya, helyi börtönlelkész, valamint a Magyarországi Református Börtönmisszió vezetője, L. Molnár István voltak.

Az egybegyűlteket Rózsahegyi Tamás intézetparancsnok köszöntette. Kissé fanyar humorral jegyezte meg, hogy ennyi lelkészt a börtönben egyszerre talán csak a 89-es forradalom előtt lehetett „köszönteni”. Milyen jó, hogy most teljesen más okkal találkozhattunk. Bár szintén közös az akkoriakban és a most egybegyűlteketben, hogy mind Krisztus foglyai vagyunk, és éppen ezért szabadok.

Ezt követte Pásztor Dániel püspök-helyettes, a Tiszántúli Református Egyházkerület főjegyzőjének igei bevezetője, aki elmondta, hogy mikor börtönben tartandó igehirdetésre kérték, a hallgatóságára vonatkozóan sokkal inkább rabokra számított, mint lelkészekre. De végül is mindannyinknak szüksége van az Istennel való megbékélésre, és feladatunk a megbékéltetés örömhírét továbbadni.

Az áhítatot a Sárospataki Református Teológiai Akadémia oktatóinak előadása követte, akik a hitelesség kérdésköréről beszéltek. Fontos gondolatfelvetés volt, hogy mikor magyar és református szolgálatom során az Evangéliumot hirdetem, mondjuk a cigányok között, akkor mit teszek valójában: kultúrámat próbálom továbbadni, melynek persze része a reformátusságom és magyarságom egyaránt, vagy tisztán az Evangélium közvetítője vagyok? Végkövetkeztetés, hogy feladatunk a hiteles, a látszódo igehirdetés, melynek folyamán mindenkinek egyenlőképpen szól a megbékéltetés örömmüzenete.

Tanulmányként is szóltak Vinczéné Pálfi Judit, a KREK missziói-diakóniai tanácsosának gondolatai, aki kiemelte a romániai börtönökben szolgáló református lelkészek kisebbségi létből fakadó nehézségeit. A Királyhágómelléki Református Egyházkerületet ezen a találkozón a már említett missziói-diakóniai tanácsos mellett Varga Károly, ny. esperes, jelenleg nagybányai börtönlelkész, valamint Ghitea-Szabó József-Levente, a Nagyváradai Börtönben szolgáló, pelbárthidai lelkipásztor képviselte.

A HETEDIK KÜRTSZÓ

Megittasodva

„Aranyserleg volt Babilon az Úr kezében, megrészegítette az egész földet. Borából ittak a népek, ezért vették el eszüket a népek.” (Jer 51,7)

Nemrég Magyarország parlamentjében 131 képviselő szavazott igennel a nemzetet védő alkotmány módosítására. Csak-hogy 133 „igen” kellett volna.

Az ember minél több bort iszik, annál kevésbé lát tisztán. Elveszíti józan ítélőképességét. A bibliai prófétai Ige döbbenetes ma is. Budapesten egy hordó található ezzel a felirattal: „Bábel”. Parlamenti képviselők ittak belőle és lerészegedtek. Ők a felelősök! A magyar nép választottai és képviselői.

Bábel lerészegíti a népeket. Jeremiás ezt tapasztalta Jeruzsálemre nézve. János is hasonlót lát Pátmosz szigetén: „Akivel paráználkodtak a föld királyai, és paráznaságának borától megrészegedtek a föld lakói.” (Jel 17,2). Bábel lerészegíti a hozzá nem értő vezetőket, és nem csak a képviselőket, hanem a királyokat, az államelnököket és a minisztereket. Ám, amit János még nyilvánvalóvá tesz, az az, hogy Bábel a gazdasági hatalmasságokat is jelenti. „Féktelen paráznaságának borából ivott minden nemzet, vele paráználkodtak a föld királyai, és eldőzsölt javaiból gazdagodtak meg a föld kereskedői.” (Jel 18,3)

Az istentagadók már megrészegültek. Ők már a karmai között vannak, és nem veszik észre „szegények”, hogy közel már számukra a vég. A többinek pedig ad részegítő italt: pénzt, hatalmat...

Ám, ne veszítsük el a reményt. Olvasuk csak el még egyszer figyelmesen a prófétai Igét! Ugye látod, hogy „az Úr kezében” van az aranyserleg?! Ezt az aranyserleget az Úr odanyújtja a népeknek. János úgy látja, ezt a megrészegedet paráznát, mint egy skarlávörös fenevadat. Ő a pokol és a sátán képviselője. Jeremiás viszont kiemeli, hogy a serleg az Úr kezében van. Nagy vigasztalás az számunkra, hogy bár a skarlávörös fenevad megrészegülve nyomorgat népeket s közben megrészegít másokat is, de ez a fenevad az Úr kezében van! Isten az, aki szuverén módon véghezviszi az Ő megkérdőjelezhetetlen ítéleteit. S Ő Bábelt is eszközként használhatja!

Ezért ne forduljunk gonosszággal és haraggal a „nem”-el szavazók és a távolmaradók felé. Szeressük tovább Budapestet! Szeressük tovább a mi sokat szenvedett és jobb sorsra érdemes magyar testvéreinket. A Bárány, Jézus Krisztus menyasszonya, ismeri az ő Vőlegényét, az Ő urát és nem vállal közösséget Bábellel.

CSOMAY ÁRPÁD

Aggódó levél a jövő nemzedékéhez:

Alig 20 éve tört be az életünkbe az internet világa, de máris „gazdagodtunk” egy sor új (idegen) szóval, amit szinte minden magyar ért kicsinytől fogva idősig, de mégse magyar nyelven van!

Ha már „lexikon”-t emlegettünk, hadd beszéljünk a modernizálódott magyar nyelv „nyelvkönyvé”-ről, amely manapság ilyen jellegű szavakkal bővült: cancel, CD, chat, copy, delete, disk, driver, DVD, e-mail, enter, facebook, harddrive, internet, computer, laptop, like, mouse, notebook, off, on, paste, print, pendrive, scanner, stick – csak 25 új szót mondtam, és még nincs vége. Ezeket már – vagy még egyelőre – nem is írjuk a magyar helyesírás szabályai szerint, azaz egyszerűbben fogalmazva nem írjuk magyarul.

Egyéb „szakterületek” esetében is igaz ez a megállapítás: amikor azt mondjuk: a „mall”-ban vettem a „telót”, mindenkinek a tudatában ott van már, hogy a mall egy bazinagy áruház, a teló meg az a mütyür, ami azzal a csodálatos tulajdonsággal bír, hogy utcai rohanás, biciklis vagy éppen autós vezetés közben hosszú percekre a fülünkhöz tud ragadni. De honnan jön a „bazi” – értelmezésünkben: nagy, hatalmas – szavunk? A szintén idegen „bázis” szóból, ami egy területi / mennyiségi kiterjedést, kiterjedtséget jelöl: katonai bázis, adatbázis, stb.

Ugyanígy mindenki ismeri a „time out” kifejezést. Arra értjük, amikor egy vetélkedőn vagy versenyen az egyik fél „kifulladás” miatt időt, szünetet kérnek. Időtűllépést is jelent. A „stop” szóról már ne is beszéljünk, hiszen régóta „szerves része” a nyelvünknek.

NEM NAGY KUNSZT

Ma már az se „kunszt”, ha valamit „angróban” (en gros) veszünk, vagy ha a „plázá”-ban elrágcsálunk egy „hot-dog”-ot, no meg ráadásnak – mert egyre éhesebb világban élünk – egy „hamburger”-t. Mert ma már az a tudomány és a művészet, és az a dicséretre méltó ügyesség (a német kunst jelentése) – még versenyeket is szerveznek – hogy ki tud több „E-vitaminos”, telített zsiroktól csöpögő és kalóriadús, újabb és újabb nevezetű „ételnek” titulált dolgokat a torkán lenyomkodni. Napjainkban a Móricz által írt „Egyszer jóllakni” novellahőseinek, Kis Jánosnak lenni nem is rossz kunszt, azaz mesterség – mert még ezt is jelenti.

A TV-adók tömegszámra ontják a „digitális” és „plazma” sugárzó szerkezetekből a „show”-műsorokat, és „talk show”-kat, amiket sokan úgy isznak magukba, mint az életmentő friss oxigént. (Pedig jórészt íztelenek és ízletlenek; nevük hangzása ellenére – „show” – hiányzik belőlük az ízesítő só.) Aztán éjjeltájban kibukva a fáradtságtól vagy a sok sörivástól beáll a „finálé” is, és a napnak így vége. „Ja”, és ha nem mondtam volna: régebben volt „walkman”-ünk, amit fülbe vezetünk kicsi kábelek és dugók segítségével, ma pedig TV-ben, politikában, színpadon, falunapokon – de még az egyházban is – van „showman”-ünk, aki „csinálja” nekünk a műsort.

Természetesen bírjuk a „haver”-ünk „séró”-ját (cigány sero = fej – átv. ért.-ben frizura), és szívesen megennék a kisgyermek „bulá”-ját – pedig ha tudnánk, mi az (cig. bula = fenék), nem mondanánk ilyet. Ma már a magyar lánynak „csávó”-ja (cig. fiú), a magyar fiúnak meg „csaj”-a (cig. sej = lány) van. És számára az a világon a leg-„sukár”-abb (cig. szép). Akit meg akarunk sérteni, arra rávágjuk, hogy „suttyó” (cig. sutlyo = fonnyadt, hervadt, száradt). Aki meg egy kissé nem normális, azt egy kissé „diló”-nak tartjuk (cig. ostoba, örült). Aki meg „ácsorog”, az igazából nem akar menni, várakozik (cig. acsipé = maradás).

SZEGÉNYSÉGI BIZONYÍTVÁNY

De ha azt mondjuk, hogy „stimmel”, azzal is mindenki „egyetért”, és mindenhová „odailik”, hiszen szó szerint is ezeket jelenti. Ma már az autót csak „beparkolni” tudjuk, vagy tudjuk másként is? Néha pedig örült módon az „autósztrádán” vágatunk, mert „tempó” van.

Lám, csak 15-20 év telt el – de máris jól „be vagyunk járatva”. Már nem kell sok, és magunkból kikelve üvöltöni kezdjük mi is az angol nyelvű éneket utánozva: „Ájm ö szketmen” (I’m a Scatman). Az angol „scat” szó „halandzsá”-ra utaló szó. Ennyi idegen szótól foghatjuk a sérónkat kérdeve, hogy mi lesz még?! De a nyelv nem kiabál, hanem szépen befogadja az illetlenül betoppanó vendéget, és ha tetszik neki – valamilyen indokolt vagy indokolatlan okból – ott is marasztalja örökre. Fájdalommal figyelem, miként „gringo”-sodik el a nyelvünk a sok „bikicsunájós”, értelmetlen kifejezés feneketlen és végtelen örvényében.

Valamikori, még nem is olyan nagyon régi édes anyanyelvünk kezd egyre keserűbbé válni, és féltő, hogy előbb-utóbb „keserű” volta miatt egyre kevesebben fogják ízlelgetni és megszeretni. Az intelem: „Vigyázzatok ma jól, mikor beszéltek...” (Reményik Sándor: Az Ige) – nem véletlenül született meg. Mert féltő, hogy elfognak a „nyelvőreink”, és „varacskos disznók” rontanak be féltve őrzött szép anyanyelvünk ligetébe megdézsmálni még létező értékeinket. (folytatás a 15. oldalon)

mi lesz veled magyar nyelv!?

A keresztyén ember hűsége az anyanyelvére is vonatkozik. Vajon részévé válnak-e a nyelvnek az idegen, sehogy nem hangzó szavak csak azért, mert gyakran használjuk őket? Ezekkel a nyelv nem gazdagodik, mi viszont annál inkább szegényedünk.

Néhány évtizeddel korábban még a különböző „izmusok” „izmosították” nyelvünket. Megtudtuk, hogy a szocializmus és kommunizmus „izm(us)osabb”, mint a fránya kapitalizmus, mivel az evangéliumi „Föltámadunk!” reményt keltő örömkialtása helyett a „Föl! Támadunk!” sokszori dühös csatakiáltása parancsolt(atott) rendet és csendet! Mára rájöhetünk: van még ennél nagyobb veszély is. Nemcsak a kólás, dzsúszos, hamburgeres, hot-dogos, viszkis önromboló szokásaink, hanem már a testünket „tréningező” „fitness”, „kon-di” és „jogging” is magyartalanul akarnak velünk jól tenni.

MODERNNEK LENNI

Hogy még mindig nem jön ki a könyökünkön ez az egész! De ha nem is dicsekedhetünk már édes anyanyelvünkkel – mert „nincs időnk olvasni!” –, de van időnk „emelkedett” színvonalú falunapi rendezvényekre, főzőversenyekre, Márton-napi libafuttatásra, húsvét ünnepnap nyuszi- és báránykasimogatásra, no meg Forma 1-re, torkot, öklöt és szemet edző futballmeccsre, testünket karbantartó edzésekre járni – rájövünk lassan, a saját bőrünkön, hogy a sok „szabadidős” teniszezés –, mert, ugye, nincs időnk művelődni! – már a könyökünkön jön ki „teniszkönyök” formájában. Így adja magát a szótárunkhoz egy újabb kifejezés: ma már nem annyira művelődünk, mint inkább műveletlenedünk.

Ráadásul még jóleső, büszke érzéssel könyveljük el, hogy ilyenek vagyunk. Nem vagyunk képesek ennél a szintnél többek lenni! Hogy nagyszerű, szépnyelvű, „aranszájú” költőket, Arany Jánost „le-John-Gold-oztuk”, az sem volt semmi „produkció”! Manapság már az egyik legalapvetőbb és legigényteltebb emberi érzést sem magyarul fejezzük ki – ha nem „muszáj”! – „szeretném, ha szeretnének”, hanem lassanként imígyen: „lájkolnám, ha lájkolnának”. Szegény József Attila, ha ezt hallaná, nem menne Balatonszárszóra, hogy véget vessen az életének, hanem új szakmába kezdhetne – és megélné belőle „flottul”: lehetne fülhúzó mester.

Lehet, hogy lassan leáldozik anyanyelvünk napja, és a „jóéjszakát, gyerekek” TV-műsoros elköszönést felváltja a 90-es évek eleji szabadság-illatos világunk egyik filmjének „szlogen”-je: „Good night, America, wherever you are”?! Ki tudná megmondani, hogy magyar nyelvfejlődésünk hányadik „stáció”-jánál tar-

tunk; egyáltalán közel vagyunk-e már a „finish”-hez?!

Napjainkra édes anyanyelvünk egyre „cikibb” – de egyre menőbbé válik a „web”-es nyelvtörő, agylágyító és szívfacsaró halandzsá nyelvzete, melyhez ugyancsak „vájít fül” kell, hogy valamit is megértsél belőle.

Ha pedig mára anyanyelvünket „szleng” és „fogyasztási” angol nyelvre – vagy mire is! – cseréltük, akkor ugye nincs miért ózdkodnunk attól sem, hogy II. Erzsébet királynőt „lebözsímamazzuk”, és amúgy mellékesen erdélyi gyö-

kereivel büszkélkedő fiacskáját, a herceget, egyszerűen „lekarcsizzuk”. (Nem őket – az angol királyi családot bántom –, hanem nyelvünk merénylőinek dobom be a kesztyűt.)

„KOPPANT TOMPÁN A SZÓ”

Ennyi idegen hangzású, magyartalan letye-fetye nyomán annyira idekívánczik egyik egyszerű költőnk, Reményik Sándor, egyszerűségében is mindent kifejező, mintegy 100 évvel ezelőtt írt versének részlete:

A szemünk összevillant hirtelen,
A szívünk dobbant, megzajlott a vérünk,
Pedig nem történt semmi, semmi sem,
Csak jólesett, hogy magyarul beszélünk.
(Köszönt egy ember..., 1919)

Kedves fiatal, jövőbeli korosztály! Mi lesz akkor, amikor egyetlen zugból sem köszön vissza rátok többé édes anyanyelvünk – hanem az olyannyira közkedvelt, gyakorolt és társadalmi „emancipációt” biztosító nyelv „băitacă” és „mäibre” érdes szavai „melengetik” majd amúgy nemzeti önérzetünköt „elhidegedett” lelketeket?!

Végezetül csak reményleni merem, hogy anyanyelvünk csodálatos kincstári gyöngyei nem lesznek az evangéliumi disznók martalékává, hanem Petőfit parafrázálva: „A magyar nyelv megint szép lesz, Méltó régi nagy híréhez” (Nemzeti dal).

A HETEDIK KÜRTSZÓ

Az ateista lelkész

Egy kanadai lelképásztornő, Gretta Vosper azzal döbbsentette meg az amúgy már sok mindenhez hozzászókotott torontói West Hill United Church-i gyülekezetét, hogy nyilvánosan kijelentette: ő bizony ateista és nem hisz Istenben. Az ügy nagy vihart kavart.

Az egyházi főhatóság elég bizonytalanul kezdte el az ügy kivizsgálását, erre az esetre mindhiába keresve precedenst az egyház kétezres éves történetében. A toleranciát, szeretetet és megértést teljességgel félreértő bizottság aztán a legenyhébb egyházi jogi besorolásnál kezdte az istentagadás felgöngyölítését, a lelképásztor szolgálatának hatékonyságát vizsgálva, ami még csak a hanyagságot sem veti fel, annyira enyhe kategória. Ugyanebbe a jogi besorolásba esik egyébként az is, ha egy lelképásztor megfázik, és krónikus hangszálguyulladással küzd.

Végül aztán a Toronto Conference meghallgatási bizottsága 19–4 arányban úgy szavazott, hogy Vosper nem felel meg a lelképásztori hivatás kritériumainak, s ha ez a „hatékonyság” véglegesen bebizonyosodna, akkor Vospert a szolgálatukat megszakított lelképásztorok listájára kell helyezni. Tehát a lelképásztor jogi státuszát illetően továbbra is lelképásztor maradhat, csak szolgálatát egyelőre szünetelteti, mert ugye Isten létezését tagadva nem túl hatékony az Istenbe vetett hitre buzdító szolgálata. De még így is volt 4 bizottsági tag, aki ezt a döntést is túl szigorúnak találta.

A közneveltséget és a nemzetközi szégyent valahogy mégis elkerülendő, az egyházszövetség józanabbik fele egy albizottságot hozott létre az ügy részletesebb kivizsgálására, ahol az alapkérdés már nem az istentagadó lelképásztor szolgálatának a hatékonysága volt, hanem az, hogy látni valóan az illetékes hivatalos egyházi testület nem meri kimondani, hogy Vosper többé nem keresztyén lelképásztor. Ennek a kimondása azért olyan nehéz, mert ez ellentmond az amúgy a United Church of Canada által is vallott hitnek, amelynek hangsúlyos alapértéke a nyitottság, a tolerancia, a mindenkit befogadó szeretet, a vallások, hitek egyenrangúságának elismerése.

Tehát egy szinkretista, mindent összevegyítő, zagyvaságra épülő spiritualitást látott jónak védelmezni egy kanadai keresztyén egyház vizsgáló bizottsága.

Történik mindez az Úr 2016-os esztendejében.

Évforduló

BENKŐ FERENC (1745–1816)

200 éve, 1816. dec. 16-án hunyt el kisbaconi Benkő Ferenc ref. tanár, mineralógus. Magyarláposi születésű; szebeni lp. (1784). Nagyenyeden a földrajz, természetrajz, ásványtan, német nyelv tanára (1790). A kollégium 1726-ban már létező természettudományos gyűjteményét rendszerezve és gazdagítva megalapítja Erdély első múzeumát: *Raritatum et Rerum Naturalium Museum – Ritkaságoknak és természeti dolgoknak gyűjteményes háza* (1796). *Magyar mineralógia* (1786) c. műve az első magyar ásványtani munka.

GÉRESI KÁLMÁN (1841–1921)

175 éve, 1841. dec. 25-én szül. Géresi Kálmán ref. tanár. Gr. Tisza István nevelője (1868-73). A debr. koll. könyvtár-igazgatója, bölcsészeti tanára (1874-96); a *Tiszántúli Ref. Tanáregyesület* elnöke (1882-96); a Tiszántúli Ref. Egyházkerület tanácsbírája (1903); tankerületi főigazgató (1896-1918). A *Debreceni Prot. Lap* társszerkesztője (1881-86); *A nagykárolyi gróf Károlyi-család oklevéltára I-V.* (1881-97) kiadója; több debreceni vonatkozású művelődéstörténeti tanulmány szerzője.

POKOLY JÓZSEF (1866–1933)

150 éve, 1866. dec. 6-án szül Pokoly József ref. teol. tanár. Nevelő gr. Tisza Kálmán családjánál (1883); geszti lp. (1894-95). A kvári teol. első egyháztört. és egyházjog prof-a (1895-1912); debr.-i történelem (1912), egyháztört. (1922-30) prof., rektor (1920-21). A *Theol. Szaklap* társszerkesztője (1903-09); a *Magyar Prot. Egyháztörténeti Adattár VIII-X.* szerkesztője (1909-11). Főbb művei: *Az erdélyi ref. egyház története I-V.* (1904-05); *Bocskay István és a bécsi béke* (1906).

Újabb ősi bibliai tekercset fejtettek meg

Egy új képalkotó technológia segítségével sikerült megfejteni egy mintegy 2000 éves tekercs elszenesedett darabjának titkát: ez az Ótestamentum valaha talált legkorábbi leiratának részlete.

Az Én-Gedi tekercsként ismert írás egy, a Leviták könyvéből származó szöveget tartalmaz, és valamikor a 3. századból, esetleg még régebből, Jézus Krisztus, vagy az ősegyház idejéből származik. A „bibliai régészet jelentős felfedezésének” nevezik a tekercs tartalmának megfejtését.

A kézirat stílusának elemzése és a betűk rajzolási módja alapján arra következtettek, hogy akár az első évszázad második felében vagy a második század elején is keletkezhetett. Hosszú ideje úgy vélte a tudomány, hogy a tekercs tartalma örökre elveszett, mivel megégett egy 6. századi tűzben, ezért lehetetlen megérinteni anélkül, hogy porrá hullana. A tekercstöredéket 1970-ben találták Én-Gediben, a Holt-tenger nyugati partján lévő izraeli oázisban. Az itteni zsidó közösség az időszámítás előtti 8. századból származik. A különleges leletet évtizedeken át az Izraeli Régészeti Hatóság őrizte.

Hogy megakadályozzák a megégett papírtöredék további szétesését, egy digitális szken-

ner segítségével „virtuálisan bontották ki” a tekercset, hogy a megérintése nélkül nézzék meg a tartalmát. Egy röntgenalapú leolvasó segítségével észlelték a tintában lévő fém nyomait. „Bámulatba ejtő a képek minősége. A szöveg nagy része annyira olvasható, vagy olyan közel van az olvashatósághoz, mint a tényleg sértetlen holt-tengeri tekercsek vagy az azokról készült nagyfelbontású képek” – mondta Michael Segal, a kutatást végző csoport vezetője.

A digitális megfejtéssel kiderült, hogy a Leviták könyvéről, azaz Mózes harmadik könyvéről van szó. Ezzel ez a valaha talált legkorábbi Pentateuchus. A Pentateuchus, más néven a Mózesi könyvek a Biblia ótestamentumi részének első öt könyve, amelyet mind a zsidó, mind a keresztyén teológia Mózesnek tulajdonít. A tekercsen minden oszlopban az eredeti 35 sorból 18 sor látható. Mint más ősi héber tekercsek, ez is csak mássalhangzókat jelöl. A magánhangzók jelzéseit csak a 9. századtól kezdték használni a héber írásban.

„Azonnal megdöbbenve észleltük, hogy ezekben a részletekben az Én-Gedi tekercs minden részletében megegyezik az úgynevezett maszoréta szöveggel, a Szentírás mai napig használt egységesített héber szövegével” – mondta Segal. (mult-kor.hu/mti)

Fricska

Egyszer egy kisfiú karácsony előtt levelet írt Jézus Krisztusnak, amiben részletesen leírta szegénységüket, és kérte Jézust, ha tud, küldjön 100 pengőt karácsonyra a családnak. A levelet aztán Jézus angyalainak címezve bedobta az első levélgyűjtő postaládába. A postás megtalálta a levelet és kinyitotta, hogy kiderítse, kinek is írták valójában. Nagyon meghatódott

a levélen, és mivel ismerte a családot, betett 50 pengőt a borítékba, és bedobta a család postaládájába. Másnap ismét ott volt a boríték a postán a következő válaszlevéllel: – Kedves Jézus! Nagyon köszönjük az ajándékba küldött pénzt, de tudnod kell, hogy az a szemét postás ellopta a felét, mert a 100 pengőből csak 50 érkezett meg!

HARANGSZÓ

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület gyülekezeti lapja
ISSN 1221-0323
Megjelenik kéthetente.

Szerkesztőbizottság: Ghitea-Szabó József-Levente, Oroszi Kálmán, Rác Ervin, Szomor Attila, Tokár Sándor, Tötös Beáta, Wagner Erik. Felelős szerkesztő: Visky István. Tördelőszerkesztő: Petrikó Ildikó. Szerkesztőség: BH-410202 Nagyvárad, Sulyok István u. 9. sz. Tel.: 0726-242.824, 0259-435.386. E-mail: harangszoujsag@gmail.com. Honlap: www.kiralyhagomellek.ro, <http://www.facebook.com/harangszoujsag>, <http://www.harangszoujsag.wordpress.com>.

A lap terjesztése a lelkes hívatásokon keresztül történik. A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy a beérkező írásokat rövidített és szerkesztett formában közölje. Meg nem rendelt kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.